

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Katedra biotechnických úprav krajiny

Kulturní dominanty v krajině

mikroregion Radyně

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí práce: doc. Ing. arch Jiří Kupka Ph.D.

Diplomant: Monika Moravčíková

2012

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra biotechnických úpravy krajiny

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Moravčíková Monika

Regionální environmentální správa

Název práce

Kulturní dominanty v krajině - mikroregion Radyně

Anglický název

Cultural landmarks in the landscape - microregion Radyně

Cíle práce

Cílem DP je identifikace a klasifikace kulturních dominant krajiny na území mikroregionu Radyně. Téma navazuje na znění zákona č. 114/1992 Sb., kde jsou „kulturní dominanty krajiny“ uvedeny v rámci zákonných kritérií hodnocení krajinného rázu, příp. vyhlášku 500/2006 Sb., kde je v rámci ÚAP obcí uveden jev „významná stavební dominanta“ (látek 15). Využitelnost práce lze tedy spatřovat jak v různých fázích hodnocení krajinného rázu dle §12, tak v procesech územního plánování (průzkumy a rozborů), ale nakonec i v obecném pohledu na krajinu a její hodnoty (vč. estetických resp. vizuálních). Cílem DP je mj. přispět k metodickému uchopení problému kulturních dominant a na konkrétním území ověřit jeho využitelnost (vč. návrhu ochranných opatření k zachování významu jednotlivých kulturních dominant v krajině).

Metodika

DP bude zpracována ve formě studie s obecnou a konkrétní částí. Režijní část čerpající z dostupné literatury bude řešit obecná témata kulturní krajiny, jejich hodnot, dominant a jejich významu v krajině vč. možností jejich ochrany, jejich zakotvení v platné legislativě a v metodikách hodnocení krajinného rázu. Výsledkem obecné části bude návrh kritérií pro hodnocení kulturních dominant v krajině (metodický postup). Konkrétní část ověřující využitelnost závěrů obecné části bude vycházet z literatury, regionálních pramenů, archivních map, leteckých snímků a zejména z terénních průzkumů. Výsledkem bude identifikace kulturních dominant v řešeném území, jejich klasifikace z různých aspektů (projev, význam v krajině, cena...), grafická prezentace výsledků (fotografie, mapové podklady, diagramy viditelnosti) a návrh případných ochranných opatření. Formálně bude DP vycházet z Metodických pokynů pro zpracování diplomové práce (FŽP ČZU, 2009), grafická příloha bude zpracována v prostředí GIS příp. jiného vhodného SW.

Harmonogram zpracování

červen 2011 - osová práce, léto 2011 - terénní průzkumy / říjen/ listopad 2011 - obecní část, únor/ březen 2012 - konkrétní část, březen/ duben 2012 - kompletace

Rozsah textové části

50-80 NS

Klíčová slova

kulturní dominanta, kulturní krajina, krajinný ráz, hodnoty krajiny

Doporučené zdroje informací

HEXNER, M. – NOVÁK, J.: Urbanistická kompozice. Praha: Vydavatelství ČVUT, 1996.

KUPKA, J.: Duchovní význam města jako hodnota území. Urbanismus a územní rozvoj, roč. XII, č. 3/2009

KUPKA, J.: Krajiny kulturní a historické. Praha: ČVUT, 2010.

LÖW, J. – MÍCHAL, I.: Krajinný ráz. Kostelec nad Černými Lesy: Lesnická práce 2003.

NORBERG-SCHULZ, Ch., Genius loci. K fenomenologii architektury. Praha: Odaen, 1994.

SKLENIČKA, P.: Základy krajinného plánování. Praha: Nakladatelství Na dávda Skleničková, 2001.

VALENTA, J.: Sociologie krajiny. Praha: AMU, 2008.

VOREL, I. – KUPKA, J.: Krajinný ráz. Identifikace a hodnocení. Praha: ČVUT, 2011.

VOREL, I. – BUKÁČEK, R. – MATĚJKA, P. – CULEK, M. – SKLENIČKA, P.: Přesouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz. Praha: ČVUT, 2004.

VOREL, I.: Krajinný ráz a jeho ochrana. 1. část – Charakter, ráz a identita krajiny. Ochrana přírody, roč. 61, 9/2006, pp. 262-265.

Regionální literatura, architekvní mapové podklady...

Vedoucí práce

Kupka Jiří, Ing. arch, Mgr., Ph.D.

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.
Vedoucí katedry

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.
Děkan fakulty

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně pod vedením doc. Ing. arch. Jiřího Kupky Ph.D. a že jsem uvedla všechny literární prameny, ze kterých jsem čerpala.

V Praze 29. dubna 2012

Monika Moravčíková

Abstrakt

Cílem diplomové práce je klasifikace a hodnocení kulturních dominant ve vybraných obcích mikroregionu Radyně. Diplomová práce je rozdělena na rešerši a konkrétní hodnocení. Rešerše řeší obecné téma kulturní krajiny, její ochranu, význam dominant jako symbolů v krajině a dále možnosti hodnocení dominant. Výsledkem této části bude zpracována metodický postup s návrhem hodnocení kulturních dominant v krajině. Samostatné hodnocení jednotlivých dominant bude zpracováno formou elaborátu na formáty A3. Každá dominanta bude hodnocena samostatně. Vycházet se bude především z regionální literatury, map, ortofoto snímků a terénních průzkumů. Výsledkem je identifikace dominant v daných katastrálních územích obcí a jejich klasifikace z různých aspektů (velikost, rozsah, cennost, významnost). Práce může sloužit jako podklad při procesech územního plánování a při různých fázích hodnocení krajinného rázu dle zákona č. 114/1992 o ochraně přírody a krajiny § 12.

klíčová slova: kulturní dominanta, kulturní krajina, krajinný ráz, hodnoty krajiny

Abstract

The aim of this thesis is the classification and evaluation of cultural landmarks in selected villages of the microregion Radyně. The thesis is divided into research and concrete evaluation. The research is devoted also to the general theme of cultural landscape, to its protection, to the importance of dominants as symbols in the landscape and to the possibility of evaluation of cultural landmarks. The result of this part will be methodology with the plan of the evaluation of cultural landmarks in landscape. The evaluation of the cultural landmarks will be made on the A3 format. Each landmark is evaluated separately. The thesis proceeds from the regional literature, maps, orthophotos and field research. The result is the identification of the cultural landmarks in selected villages and their classification of different aspects (size, scope, value, importance). This thesis can be used as a source for planning processes and at different stages of evaluation of landscape character according to law number 114/1992 about the nature and landscape protection § 12.

key words : cultural landmark, cultural landscape, landscape character, landscape value

Obsah:

1.	Úvod	9
2.	Cíle práce	10
3.	Krajina	11
3.1	<i>Různá pojetí krajiny</i>	11
3.2	<i>Krajina a její hodnota</i>	12
4.	Kulturní krajina	13
5.	Kulturní dominanty	15
5.1	<i>Genius loci</i>	15
5.2	<i>Dominanty jako symboly</i>	16
5.3	<i>Dominanty a krajina</i>	16
5.4	<i>Dominanty v období českých dějin</i>	18
5.5	<i>Dominanty a kategorizace</i>	19
6.	Metodické pokyny	22
6.1	<i>Cíle a předmět hodnocení</i>	22
6.2	<i>Princip hodnocení</i>	22
6.3	<i>Postup hodnocení</i>	24
6.4	<i>Definice a pojmy</i>	28
7.	Zájmové území	29
7.1	<i>Poloha a vnější vztahy</i>	31
7.2	<i>Přírodní charakteristika</i>	31
7.3	<i>Historická a kulturní charakteristika</i>	33
8.	Hodnocení kulturních dominant	35
9.	Diskuze	56

<u>10.</u>	<u>Závěr</u>	<u>58</u>
<u>11.</u>	<u>Přehled literatury a použitých zdrojů</u>	<u>59</u>
<u>12.</u>	<u>Přílohy</u>	<u>68</u>
<u>13.</u>	<u>Datový nosič CD/DVD</u>	

1. Úvod

Pojem kulturní dominanta se vyskytuje v zákoně č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny § 12:

*Krajinný ráz, kterým je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Zásahy do krajinného rázu, zejména umístování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, **kulturních dominant krajiny**, harmonické měřítko a vztahy v krajině.*

V diplomové práci jsou hodnoceny dominanty stavební. V příloze č. 1 k vyhlášce č. 500/2006 Sb. o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti, jako příloze ke stavebnímu zákonu č. 183/2006 je v řádku 15. uvedena významná **stavební dominanta** jako sledovaný jev.

2. Cíle práce

Cílem diplomové práce je identifikace a klasifikace kulturních dominant obcí Starý Plzenec – Sedlec, Štáhlavy – Štáhlavice, Nezvěstice – Olešná u Nezvěstic. Práce je zpracována ve formě studie a má dvě části. První část je obecná, zpracována formou rešerše z dostupné literatury, řeší současné téma kulturní krajiny, význam dominant v krajině a jejich kategorizaci. Výsledkem této obecné části je návrh kritérií (metodický postup) pro hodnocení dominant v krajině.

Konkrétní část využívá informací z části obecné a především vychází z regionálních pramenů, map a fotografií. Cílem je identifikace dominant v příslušných katastrálních územích obcí a jejich zhodnocení (projev, význam, cennost v krajině). Součástí jsou grafické přílohy (fotografie, mapové podklady).

Pro dominanty nacházející se na vyvýšeninách jsou zpracovány zóny viditelnosti.

3. Krajina

Krajina je životním prostředím člověka, je zásadní pro jeho život, je existenciálním prostorem lidského bytí. Vizuálně neopomenutelným prvkem krajiny jsou kulturní dominanty, kterými se pro nás stává krajina jedinečná a nezapomenutelná (Stejskalová a Novotný 2008, Kallabová a kol. 2010).

3.1 Různá pojetí krajiny

Krajinu člověk přijímá do svého vnitřního já a stává se pro něj uchopitelnou, když do ní zasahuje a vytváří z ní tak „svou“ krajinu. Těmito lidskými zásahy pak vznikají v krajině díla, která udávají krajině jedinečnost a odlišují jí od krajin ostatních (Stejskalová a Novotný 2008).

Na krajinu neexistuje úhel pohledu, který by ji dokázal plně vysvětlit, a proto není k dispozici ani obor, který by si schopnost takového vysvětlení mohl nárokovat (Sádlo a kol. 2005).

Definovat krajinu je stejně obtížné jako definovat kterýkoli jiný obecně platný pojem, neboť se jedná o složitý a sofistikovaný systém, který může být různými vědními obory definován různě (Salašová a Štěpán 2007, Jelínek 2003).

Podle zákona 114/1992 Sb. § 3 o ochraně přírod a krajiny je krajinou myšlená část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořeným souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačních prvků. Z toho vyplývá, že krajina je výsledkem přírodních i člověkem řízených procesů. Podle podílu prvků přírody a civilizace se pak rozeznává krajina přírodní, přirozená a kulturní (Jelínek 2003).

Dle Hendrycha (2005) je krajina popisována jako přírodní prostor, se kterým se člověk ztotožňuje a jehož také naplňuje. Valenta (2008) uvádí, že krajina je určitý výsek souše, jenž má střed a hranice a v té hranici se nachází pole jednotných vlastností. Stejný názor, že krajina má střed a hranice sdílí Cílek a kol. (2004). Valenta (2008) píše, že krajina je stabilizovaný prostor přírodních a antropogenních charakteristik, jenž je vázaný na určitý reliéf a mající společný historický základ. Krajina je chápána také jako místo, kde se potkává příroda s člověkem, jak uvádí Gojda (2000) a tudíž se dle něj stává z přirozeného prostředí artefakt. Krajina je

území vymezené svými kraji, které od nás ke svým krajům ubíhá a vzdaluje se mimo dosah (Sádlo a kol 2005).

Pro obyvatelstvo představuje krajina jakousi útěchu, tato útěcha promlouvá nejčastěji přes domov, neboť domov je tam, kde nemáme potíže s orientací a kde jsme se svým okolím začlenění do složitých vztahů světa (Kratochvíl 1994, Cílek a kol. 2004).

3.2 Krajina a její hodnota

Díla vytvořená člověkem ale i určitá místa v krajině jsou hodnotné z hlediska toho, co se v nich nebo v jejich okolí odehrávalo, jaké historické události se zde uskutečnily a jakými pověstmi jsou ověněny, z hlediska jejich přírodních nebo kulturních vlastností. Stejně tak má i krajina svoji určitou hodnotu (Esposito a Cavelzani 2006).

Hodnoty krajiny vznikají jako výsledek hodnocení krajiny z hlediska jejich vlastností, kterými se vyznačuje a z hlediska funkcí, které plní (Kašák 2010).

Kulturní hodnoty je třeba chápat jako souhrn kulturních vztahů, děl a hodnot, jenž vznikly v minulosti, ale svým významem přesahují dobu svého vzniku a přispívají k vytváření, upevňování a pokroku současné kulturní krajiny (URL3).

Některé části krajiny mají svou zcela svébytnou a jedinečnou podobu, jedinečný význam a odlišnost. Jedná se o místa s vysokou vlastní identitou kulturní krajiny. Vlastní identita je dána především přítomností dochovaného kulturního a historického vývoje krajiny (Vorel 2000 a Vorel 2001).

Je příjemné když člověka obklopuje prostředí, které je pro něj z nějakého důvodu sympatické. Ať už je to způsobeno přírodou, stavbami či jinými dominantními prvky. Estetické hodnoty krajiny hrají tedy v našem vztahu k místu důležitou roli. Naše estetické nadšení přírodou a krajinou je vnímáno jako vrozená reakce (Stíbrál 2008).

Estetická hodnota krajiny se projevuje ve smyslových vjemech pozorovatelů, kteří jí vnímají všemi smysly. Vnímán je tvar, barva, vůně, šelest, textura. Všechny tyto vjemy odrážejí emocionální hodnoty krajiny a vyvolávají určité duševní pocity (Vorel 1999).

Vorel (1999) uvádí některé rysy krajinné scény, které jsou všeobecně přijatelnými estetickými hodnotami. Jsou to cenné ekosystémy v krajině (skalnaté vrchy s travinami a křovinami), meandrující vodoteče s doprovodnou zelení a přírodní dominanty a horizonty vymezující prostor (skalnaté horizonty, výrazné terénní dominanty). Estetickým se tedy stává to, co je pro přírodu a její procesy přirozené a to, co k její přirozenosti patří.

4. Kulturní krajina

Kulturní krajina je v současné době věnována značná pozornost. Byla vytvořena řada prací, které se touto problematikou zabývaly (Vorel 2001).

Kulturní krajina představuje určité zázemí. Nejedná se o přechodné dočasné vytvořené útočiště ale intenzivněji a trvale obhospodařované místo, se kterým se člověk plně identifikuje, kterému rozumí a které chápe jako nedílnou součást svého života. Pojem kulturní krajina získává stále větší popularitu v politice v zákonech a stejně tak v povědomí veřejnosti (Martiš 1988, Glink a kol. 2007).

Donedávna převažovalo mínění, že kulturní krajina je výsledkem lidských aktivit. Toto tvrzení by však znamenalo, že člověk je zde jediný tvůrce a příroda je v tomto vztahu pasivní. V současné době je však z pohledu obecné ekologie vztah člověka a přírody koevolucí, neboť oba tyto aktéři se vzájemně ovlivňují a přizpůsobují se (Sádlo 2005). Hájek (2003) píše, že kulturní krajinu modelují dva činitelé, a to přírodní síly a síly člověka. Zatímco přírodní síly začaly působit již od vzniku planety Země, za zlomové období v působení lidské síly jsou považovány začátky zemědělství. Schaich (2011) uvádí, že kulturní krajina, je vysoce dynamický systém, ve kterém lidé rozhodují o způsobu využití půdy a o přírodních procesech. Podobný názor na kulturní krajinu má Mimra (1993) a Lipský (2000), kteří se zmiňují, že kulturní krajina se vyznačuje dlouhodobým vývojem a změny probíhají dle potřeb a možností člověka. Lipský (2007) a Vorel a kol. (2009) zas uvádí, že současná kulturní krajina je pod dominantním vlivem člověka.

V kulturní krajině se zrcadlí ekonomická, technická a kulturní úroveň té které doby, hovoříme o tzv. paměti krajiny. Tato informace slouží k tomu, abychom porozuměli krajině a abychom si k ní vytvořili vlastní vztah. Paměť krajiny nám

připomíná historické a kulturní souvislosti, zasazuje krajinu do širšího kontextu (Vorel 2000).

Kulturní krajinu můžeme členit do tří kategorií dle Unesco World Heritage Center (2008) a Kučové (2009), jsou jimi: 1. komponovaná kulturní krajina navržená a vytvořená záměrně člověkem; 2. organicky vyvinutá krajina, která se člení na následující dva typy: a) reliktní nebo „zkamenělá“ krajina a b) kontinuální stále se vyvíjející krajina; 3. asociativní kulturní krajina.

Dle Skleničky (2003) lze kulturní krajinu diferencovat na vlastní kulturní krajinu, narušenou kulturní krajinu a devastovanou kulturní krajinu. U vlastní kulturní krajiny je rovnováha mezi působením antropogenních a ostatních faktorů zachována. U narušené kulturní krajiny antropické vlivy narušují stabilitu přírodních složek a devastovaná krajina je neobnovitelná a je tedy nutné provádění rekultivací, (zúrodnění krajiny zásahem člověka).

5. Kulturní dominanty

Dominanta je krajinný prvek nebo složka krajiny, výrazně přesahující některou ze svých vlastností (tvar, velikost, barva, kulturní aspekt atd.) nad rámec ostatních částí sledovaného prostoru (Sklenička 2003).

Dle Bukáčka (2003) je dominanta vládnoucí prvek vnímatelného prostoru. Může být výšková, plošná, může být vnímána pozitivně nebo negativně a prostorově se promítat nad rámec svého vizuálního projevu (Kupka 2010).

Dominanta je v krajině tvořena jedním prvkem nebo souborem prvků, které jí odlišují od krajiny jiné. Tyto prvky způsobují, že krajina je pak jedinečná a nezaměnitelná. Krajinné dominanty můžeme diferencovat několika způsoby.

Specifickým jevem je tzv. potírání dominant. Nastává, pokud v dosahu působení stávající dominanty s pozitivním projevem umístíme novou dominantu, jejíž projev může být negativní, ale též pozitivní (Sklenička 2003).

5. 1. Genius loci

Každé místo, každá dominanta má svůj charakter. Dominanty mohou vtisknout okolní krajině silný genius loci. Jedná se většinou o dominanty nadregionálního rozsahu, s jedinečnou cenností, které jsou součástí krajiny od nepaměti (Sklenička 2003).

Genius loci neboli duch místa se označuje to čím místo je nebo čím chce být. Může být vázán na jednotlivce a jeho zkušenost, na generace a jejich pamět (tradice) a i na kolektivní povědomí přesahující generace (kult, legenda, mýtus). Jedná se o římský pojem, kdy podle Římanů má každá nezávislá bytost svého, genia ochranného ducha (Sklenička 2003, Schulz Norberg 2010).

Každá situace se vyznačuje zvláštní kombinací faktorů, které se podílejí na zrodu genia loci. Existují místa, kde každý z nás silně pociťuje tajemnost a rozmanitost sil přírody, jiná místa, kde se hlavním záměrem stalo vyjádření abstraktního obecného řádu a místa, kde síly přírody dospěly k rovnováze. Každé místo si uchovává svoji identitu v určitém časovém rozpětí a tak nutně neztrácí genius loci díky změnám v čase (Sklenička 2003).

5.2. Dominanty jako symboly

Je téměř jisté, že dominanty měly a mají v krajině symbolickou úlohu. Účelem symbolizace je vysvobodit význam z bezprostřední situace, tím se stává kulturním objektem, který může tvořit součást komplexnější situace nebo se může přenést na jiné místo (Kupka 2010, Schulz Norberg 2010).

Dominanty se staly symboly měst a obcí, větších území, utváří typický obraz daného místa a umožňují i snadnější orientaci v daném místě. Těmito dominantami jsou například: zřícenina hradu Trosky, která je symbolem Českého ráje, hrad Přimda, který je symbolem Českého lesa nebo dominanta hradu Bezděz. Podobných dominant, které jsou zároveň symboly, je možné nalézt velké množství. Uvedené dominanty vznikaly především v minulosti, ale i v současnosti se objevují stavby, které se stávají symbolem kraje a orientačním prvkem. Příkladem novodobějších staveb je vysílač Ještěd, který se stal symbolem Libereckého kraje nebo Žižkovská televizní věž, symbol pražského Žižkova (Dvořáček 2005, Vorel a kol. 2011).

Samotné slovo symbol pochází z řeckého slova symbolon. Symbol je znamení, předmět, podle kterého bylo možné poznat určitou skutečnost (Kunetka 2001).

Je možno rozlišit symbol zástupný, který podává informace o věci, která existuje nezávisle na něm. Vedle zástupného symbolu existuje také symbol reálný. U těchto symbolů není skutečnost zastupována na dálku, ale prostřednictvím znamení se přímo realizuje (Kunetka 2001).

Teorii symbolů rozvíjí řada autorů. Například G.W.F. Hegel uvažoval o třech stádiích umění. A to, že symbolické stádium představuje egyptská architektura, v níž ideál hledá nejistě cestu k vyjádření, dále klasické umění – řecké sochařství, představuje rovnováhu a harmonii ideálu a romantické umění reprezentuje úpadek ideálu, který se stal příliš subjektivním, příliš duchovním (Doubrovová 2002).

5.3 Dominanty a krajina

Dominanty v prostoru hrají roli opravdu významnou. Výrazná dominanta se uplatňuje především v pohledech dálkových, nebo v pohledech, kde je pouze krátká doba vnímání. Nemusí se vždy zpravidla jednat pouze o dominanty výškové, ale i o dominanty plošné či o dominantní působení opakujícího se prvku. V těchto případech se jedná o dominantní rysy krajiny, převládající jev nebo vlastnost vizuálně nebo vícesmyslově vnímané krajinné scény. Je to např. doposud viditelný

způsob členění původní plužiny, geometrizace krajiny pravidelným rastrem ovocných sadů nebo geometrie komponovaných krajinných úprav. Tyto dominantní rysy vizuální scény představují kulturní dominantu (Vorel 2003, Kupka 2010).

V krajinářské a urbanistické tvorbě se dominanty vždy uplatňovaly, byla stanovena řada zásad pro jejich tvorbu a působení. Mezi hlavní dominanty měst a obcí vždy patřily a stále patří především náměstí a sakrální stavby umístěné na jejich viditelném místě. Zdůraznily význam místa, na němž byly postaveny a staly se tak upomínkou událostí, které neměly upadnout v zapomnění (Kupka 2010, Klvač a Musil 2003).

Početnou skupinu dominant, které jsou v krajině značně působivé, tvoří poutní kostely a kaple, umístěné na vyvýšených polohách nebo zříceniny středověkých hradů, které jsou značným orientačním bodem krajiny a mnohdy svojí existencí vytváří v okolí až tajuplnou atmosféru. Krajina, ve které se díky dominantám orientujeme, se pro nás stává bližší než jiná místa. Krajina, ve které se žádné orientační body nevyskytují, může být vnímána jako fádňí a zaměnitelná s mnoha jinými (Kupka 2010, Vorel a kol. 2011).

Součástí krajiny jsou i dominanty, které na rozdíl od kaplí a kostelů tolik působivé nejsou. Tyto dominanty přinášejí tvrdé technické linie a velké měřítko. Jedná se o silniční stavby, mosty, železniční trati, stožáry vysokého napětí. Větší odpor než tyto stavby však vzbuzují v současné době stožáry mobilních telefonních sítí. Tyto stožáry bohužel vyrůstají na významných místech krajiny a vytváří hustou síť (Matoušková 2001).

Dle svého původu, rozsahu, významu, velikosti, jsou dominanty kategorizovány a dále mohou být hodnoceny. Působnost dominant v krajině může být místní, regionální i nadregionální v dálkových či panoramatických pohledech, ale i v obrazech, které se otevírají pozorovateli (Kupka 2010).

5.4 Dominanty v obdobích českých dějin

Prvními dominantními symboly v naší krajině byly románské stavby. Románská architektura kombinovala římský a byzantský styl. Veškeré stavebnictví v této době se soustředilo především na chrámy, které byly nositeli technického pokroku. Stavěly se také kostely a rotundy. Rotundy sloužily převážně jako knížecí kaple, ale do dnešní doby se jich mnoho nedochovalo. Stejně tak se nedochovalo mnoho hradů, které byly využívány převážně jako pevnosti a obydlí (Matoušková 2001, Šourková 2006).

Z románské architektury se začala v období od 12. století do 16. století pozvolna vyvíjet architektura gotická. Největší rozdíl od romantismu představovalo použití opěrných oblouků. Vrcholem této doby byly pak stavby katedrál (Todl a kol. 1985, Šourková a kol. 2006).

Stavělo se mnoho hradů, gotické hrady byly stavbami s převažující funkcí obytné pevnosti, dle situování byly děleny na hrady výšinné (Karlštejn, Zvíkov, Bezděz) a hrady vodní (Švihov). Rysem této doby je výrazová bohatost a výtvarná individualizace (Líbal 1948).

V návaznosti na gotiku k nám z jihu pronikala renesance. Výrazným urbanistickým projevem tohoto období byly zámky, nahrazující hrady a reprezentující renesanci v českých zemích. Parky, které byly okolo zámku záměrně vytvářeny, propojovaly sídlo s krajinou (Todl a kol. 1985 Líbal 1988, Annenberg Foundation 2012).

V době renesance začínalo také budování rybníční soustavy v Třeboňské pánvi. Rybníkářství je zde spojeno se jménem Štěpánka Netolického, který se zasloužil o vybudování Zlaté stoky. Rozvoj rybníkářství dosáhl vrcholu v druhé polovině 16. století, vzniká rybník Rožmberk a umělý kanál Nová řeka (URL15).

Na renesanci navazuje postupně baroko. Barokní architektura i umění se zrodilo v Itálii a ve Francii v 17. století a rozšířilo se do celé Evropy. Fenomén českého baroka se jeví jako něco neuvěřitelného, neskutečného ba absurdního (Burian 1993, Evans 2012).

Vzniklé barokní dominanty rafinovaně strhávají pozornost, ovládají prostory i siluety měst. Soubory zámků, chrámů, klášterů i poutních kostelů obsadily dominantní polohy v oblasti měst i vesnic a daly konečnou podobu našim sídlům.

Typickým prvkem tohoto období venkovské krajiny se staly aleje. Pohledově uzavírají cesty před okolní krajinou a zároveň je zvýrazňují a zviditelňují (Todl a kol. 1985, Prokopová a Modrá 2009).

Na konci 18. a počátku 19. století vzniká klasicismus a empír. V době klasicismu je u nás stavební vývoj spjatý zejména se státními budovami a zámky, zřídka kostely (Lokoč a Lokočová 2010).

Ve 20. století nebyl vytvořen jednotný sloh, projevují se různorodé umělecké proudy, střídají se i prolínají a vzájemně ovlivňují stále nové tendence. Ve druhé polovině 20. století nastupuje funkcionalismus, v jehož době vzniká výstavní areál v Brně, ale jeho vývoj je přerušen II. světovou válkou. Po válce nastupuje nucený socialistický realismus, je stavěno mnoho výstavních pavilonů, vysílač na Ještědu nebo Žižkovská televizní věž. Po roce 1989 nastal v Česku stavební rozmach, který trvá dodnes. Dominantami se stávají velká nákupní střediska a kancelářské budovy. Za zmínku určitě stojí stavba Tančícího domu a Zlatého anděla v Praze (Dvořáček 2005, URL 8).

5.5 Dominanty a kategorizace

Význam každé dominanty tkví v její přítomnosti v krajině a v jejím projevu v krajinné scéně. Každá dominanta má svoji výraznost a nezaměnitelnost. Její významová klasifikace je zvýšena v případě, že je dominantní objekt současně kulturní památkou nebo má duchovní význam. (Kallabová a kol. 2010)

Dle Kallabové a kol. (2010) možno kulturní dominanty kategorizovat takto:

1. stavby

- duchovního významu nebo symboliky (křížové cesty, poutní chrámy, kostely, kláštery)
- historické stavby a komplexy spojené s význačnou významovou asociací (hrady, zámky, zříceniny, tvrze)
- historická technická díla (větrné mlýny, zákopy skanzeny)

2. památkové zóny

- areály s abnormální koncentrací kulturních, archeologických, historických i technických památek, stavební soubory
- pietní areály historických událostí (bojiště, pohřebiště)

Kallabová a kol. (2010) dále uvádí členění dominant i takto:

- velmi či středně památkové významné stavby vertikálně či areálově výrazné, umístěné v pohledově exponované lokalitě
- převážně středně, řidčeji velmi památkově významné stavby, vertikálně či areálově korelující s měřítkem okolní krajiny, umístěné v důležitém pohledovém měřítku krajiny
- středně či méně, ojedinělé velmi památkově významné stavby, vertikálně či areálově korelující s měřítkem krajiny,
- památkově významné stavby (bez rozlišení), vertikálně výrazně nevystupující nad okolní krajinu, s velmi omezenou pohledovou dominancí

Bukáček a Matějka (1999) rozeznávají několik typů dominant a dominantních souborů:

Podle počtu prvků nebo složek vytvářejících dominantu:

- dominanty samotné (věž, kostel, hora)
- dominantní soubory (komplex panelového sídliště, vysoké pohoří o malé rozloze)

Podle původu prvků vytvářejících dominantu:

- dominanty přírodní (hora, skála)
- dominanty umělé (rozhledna, vysílač, kostelní věž)

Podle rozsahu působení:

- dominantní místa (lokální působení)
- dominantní oblasti (regionální působení)
- dominantní národní (neregionální působení)

Podle směru působení:

- vertikální (výšková stavba)
- horizontální (táhlý vysoký hřeben, větší počet budov navazujících na sebe)

Podle pohybu:

- dynamické (větrná elektrárna)
- statické (vysílač, hora)

Podle vnímání:

- vizuální (viditelná stavba – rozhledna, stožár)
- pachová (továrna s chemickým provozem, plynárna)
- hluková (průmyslová zóna města, letiště)

6. Metodické pokyny

Hodnocení kulturních dominant vybraných obcí Mikroregionu Radyně – (Starý Plzenec - Sedlec, Štáhlavy – Štáhlavice, Nezvěstice – Olešná u Nezvěstic).

6.1. Cíle a předmět hodnocení

Metodický návod stanovuje postupy pro hodnocení kulturních dominant z hlediska jejich velikosti, rozsahu významnosti a cennosti. Metodický návod je zpracován na základě těchto použitých podkladů: Kallabová a kol. 2010 – Rozhodovací proces lokalizace větrných elektráren v krajině, Ministerstvo životního, Bukáček a Matějka 1999 – Hodnocení krajinného rázu, Vorel a kol. 2004 – Metodický postup posouzení vlivu navrhované stavby činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz.

Metodický návod se vztahuje na stavební dominanty vybraných obcí.

Tab. č. 1 Hodnocené stavební dominanty, které se nacházejí v zájmovém území

Dominanta	Popis
památníky	Architektonická díla, díla postavená na památku k oslavě určité události či osobnosti (Bulisová a kol. 2003).
kaple a kostely	Jedná se o stavby kulturního dědictví, místa setkávání věřících a místa, kde lidé slaví a přemýšlejí o životě (URL 1).
zámky	Volně stojící obytné a reprezentativní šlechtické budovy, zpravidla vkomponované do přírodního rámce (Bulisová a kol. 2003).
hrady, zříceniny, tvrze	Středověká opevněná sídla, stojící osamocně mimo zástavbu (Adam 2008).

6.2 Princip hodnocení

V území Mikroregionu Radyně jsou vybrány 3 obce dle volby hodnotitele. V katastrálním území těchto obcí je provedeno hodnocení kulturních dominant. Jedná se o katastrální území Starý Plzenec, Sedlec, Štáhlavy, Štáhlavice, Nezvěstice, Olešná u Nezvěstic. Katastrální území, ve kterých se stavební dominanty nenachází, nebudou v hodnocení uváděny.

Základním východiskem pro hodnocení dominant, které se nacházejí na terénních vyvýšeninách, je zpracování analýzy viditelnosti. Na základě zahraničních

a tuzemských zkušeností jsou předpokládány tzv. zóny viditelnosti. Zóny viditelnosti jsou vztaženy k jedné dominantě (Ministerstvo životního prostředí 2009).

Zpracování zón viditelnosti je provedeno na základě zpracování zón viditelnosti pro větrné elektrárny, ve Věstníku Ministerstva životního prostředí, ročník XIX. Zóny viditelnosti jsou zpracovány pouze pro dominantu hradu Radyně a jsou součástí příloh této práce.

Tab. č. 2 Zóny viditelnosti

Zóna	Poloměr okruhu viditelnosti (km)	Charakteristika zóny
Silná viditelnost	0 - 3	Prostor, kdy stavba bude velmi dobře viditelná a rozlišitelná od ostatních prvků v krajině.
Zřetelná viditelnost	3 - 6	Okruh potencionální, dobré viditelnosti stavby, stavba se projevuje v krajinném obrazu zřetelně a jednoznačně.
Dobrá viditelnost	6 - 10	Stavba se již nebude výrazně uplatňovat v krajinném obrazu, stavba bude viditelná a její projev na přímém pohledu bude zmírněn jinými prvky krajinného obrazu.

(Ministerstvo životního prostředí 2009)

Popis zpracování zón viditelnosti:

Zpracování zón viditelnosti pro hrad Radyně je vytvořeno v programu ArcMap. Jako podklad je použita ortofotomapa z Cenie. Na ortofotomapě jsou vytvořeny zóny a oblasti viditelnosti. Oblasti viditelnosti představují jednotlivé polygony. Je provedena úprava layoutu a jeho export.

6.3 Postup hodnocení

Tab. č. 3 Postup hodnocení

etapa	název etapy	hodnocení		
		I.	II.	III.
A.	základní charakteristika			
B.	charakteristika obce			
C.	charakteristika dominanty			
D.	stanovení velikosti	samostatná	soubor staveb	
E.	stanovení působnosti	lokální	regionální	nadregionální
F.	stanovení významnosti	zásadní	spoluurčující	doplňující
G.	stanovení cennosti	jedinečná	význačná	běžná
H.	fotodokumentace			

A. Základní charakteristika řešeného území

Je uvedena přírodní, historická a kulturní charakteristika řešeného území. Pod kapitolou přírodní charakteristika, je popsána poloha zájmového území, povrch, členitost reliéfu, nadmořská výška, klimatické údaje, údaje o vodstvu (protékající řeky, či vodní nádrže) a zhodnocení stavu životního prostředí. Historická charakteristika, spočívá v popsání časové posloupnosti a souvislostech kulturních a přírodních charakteristik oblasti či místa, jež se projevují přítomností historických a památkových hodnot. Kulturní charakteristika, je dána způsobem využívání přírodních zdrojů člověkem a stopami, které v krajině zanechal. Nejvýznamnějšími krajínotvornými činnostmi člověka jsou lesnictví, zemědělství, sídelní funkce, těžba, doprava, rekreace. Kulturní charakteristiku pak tvoří popis charakteru osídlení, zástavby a jednotlivých staveb (Bukáček a Matějka 1999).

B. Charakteristika obce, základní údaje o obci

V rámci charakteristiky obce je popsán historický vývoj obce až do současnosti. Je uvedena nadmořská výška, souřadnice GPS, počet obyvatel v obci a použitá literatura, ze které se čerpalo.

C. Dominanty a jejich základní charakteristika

Hodnocení kulturních dominant je provedeno na stránku A3. Každá dominanta je uvedena na samostatnou stránku A3 a další údaje jsou zpracovány tabulkovou formou. Jednotlivým dominantám jsou přiřazena čísla s písmeny počínaje A01, A02... Tabulka obsahuje popis stavby. U každé dominanty je uvedena obec a katastrální území, ve kterém se dominanta nachází, nadmořská výška, souřadnice GPS, stav dominanty, památková ochrana, vlastník dominanty a použitá literatura, ze které se čerpalo. Celá citace použitých zdrojů je pak v seznamu použité literatury, stejně jako zdroje použité pro charakteristiku obcí.

D. Stanovení velikosti dominant

Hodnocení velikosti je provedeno podle počtu prvků nebo složek, kterými je dominant tvořena. Velikost je zjištěna na základě průzkumu a fotografií. Velikost je kategorizována dle Bukáčka a Matějky (1999):

I. Dominanta samostatná, která je tvořena převážně jednou stavbou. (kaple, památník).

II. Dominantní soubory, jsou tvořeny větším počtem objektů nebo budov (komplexy budov, sídliště).

E. Stanovení působnosti dominant

Působnost dominant je stanovena autorem práce, dle jejich umístění a působení v krajině. U staveb, které se nacházejí na kopcích či vyvýšeninách, je působnost stanovena také na základě analýzy viditelnosti. Dle Bukáčka a Matějky (1999) stanovena působnost:

I. Lokální působnost, stavba je dominantou pouze pro obec, ve které se nachází (kaple, památník).

II. Regionální působnost, stavbu je možné vidět i z míst mimo obec (kostely, stožáry).

III. Nadregionální působnost, stavby, které je možné vidět ze vzdálenosti až několika kilometrů (rozhledny, vysílače).

F. Stanovení významnosti dominant

Významem se rozumí určitý podíl dané charakteristiky v celkovém výrazu krajiny (Bukáček a Matějka 1999).

Určení významnosti dominant je stanoveno autorem práce, na základě působení dominant v obci, a na základě jejich polohy a velikosti. Všechny tyto údaje byly získány při terénních průzkumech a následně zpracovány a hodnoceny. Významnost je dle Bukáčka a Matějky (1999) stanovena takto:

I. Zásadní významnost, dominanty, jejichž zastoupení je určující a dominantní a dotváří po dlouhá léta vzhled krajiny.

II. Spoluurčující významnost, dominanty, jejichž zastoupení je až dominantní a tvoří doprovod dalších budov.

III. Doplnující významnost, dominanty, jejichž zastoupení je významné především z hlediska užívání v krajině, jsou významné pouze v rámci obce.

G. Stanovení cennosti

Cenností se rozumí určitá vzácnost a jedinečnost stavby. (Bukáček a Matějka 1999). Cennost je stanovena stejně jako významnost autorem práce na základě terénních průzkumů a šetření. Cennost je dále stanovena na základě informací o vzniku stavby, na základě její působnosti v obci a významu pro obec nebo pro katastrální území obce. Stanovení cennosti dle Bukáčka a Matějky (1999):

I. Jedinečná cennost, dominanta, která je jedinečná v rámci oblasti nebo širšího regionu (vysílač, rozhledna).

II. Význačná cennost, dominanta je význačná v rámci regionu či blízkého okolí obce. (komplexy budov, kostely)

III. Běžná cennost, dominanta je cenná pouze v rámci obce (památník, kaple).

H. Fotodokumentace a přílohy

Práce obsahuje také fotodokumentaci obcí a příslušných dominant Fotodokumentace zahrnuje mapy a fotografie. Součástí popisu obce je mapa s polohou obce M 1:20 000, mapa stabilního katastru M 1:10 000 z let 1826 – 1843, mapa II. vojenského mapování, které proběhlo v letech 1836 - 1852 a letecký pohled obce. Popis a hodnocení dominant zahrnuje mapy a fotografie pořízené autorem práce při terénních průzkumech. Z map jsou uvedeny, mapa polohy dominanty s jejím vyznačením M 1:6000 a mapa stabilního katastru M 1: 2000, vyznačení dominant je provedeno v programu AutoCad

Součástí práce jsou přílohy, ve kterých jsou uvedeny další mapové a fotografické podklady autora, týkající se zájmového území jednotlivých obcí nebo dominant. Jsou zde zpracovány kromě zón viditelnosti, mapa půdních typů, klimatické oblasti, geologická mapa, mapa typů krajín dle reliéfu a mapa krajinného pokryvu zájmového území.

Popis zpracování mapových příloh:

Všechny mapy jsou stejně jako zóny viditelnosti zpracovány v programu ArcMap. Pro podklad jsou použity příslušné vrstvy z Cenie. Pomocí editace je vyznačena zájmová oblast a následně je provedena úprava layoutu a jeho export.

6.4 Definice a pojmy

V následujících kapitolách diplomové práce se setkáváme s pojmy, které zde jsou pro lepší pochopení vysvětleny:

budova – *dle vyhlášky o obecně technických požadavcích na výstavbu č. 137/1998 Sb. § 3, písm. a se jedná o nadzemní stavbu, prostorově soustředěnou a navenek převážně uzavřenou obvodovými stěnami a střešní konstrukcí*

dominanta – převládající, vládnoucí prvek v konfiguraci hmotných prvků krajinné scény (Vorel a kol. 2004)

charakter zástavby – je dán spolupůsobením formy (struktury) zástavby a architektonického výrazu jednotlivých staveb, stavebních souborů a nezastavěných ploch (zejména parkových), (Vorel 2004)

identita krajiny – na jedné straně obecná vlastnost krajiny, kterou lze vycítit z uměleckého zobrazení v literatuře, umění atd., na druhé straně osobně hodnocená a vnímaná vlastnost, vyvolávající skryté významy a vzpomínky. Identita krajiny je též vytvářena nehmotnými vlastnostmi určitých míst – duchovním významem, symbolickým významem, historickým významem (Vorel 2006).

stavba – *stavbou se rozumí dle zákona č. 183/2006 Sb. §2 odst. 3, veškerá stavební díla, která vznikají stavební nebo montážní technologií, bez zřetele na jejich stavebně technické provedení, použité stavební výrobky, materiály a konstrukce, na účel využití a dobu trvání.*

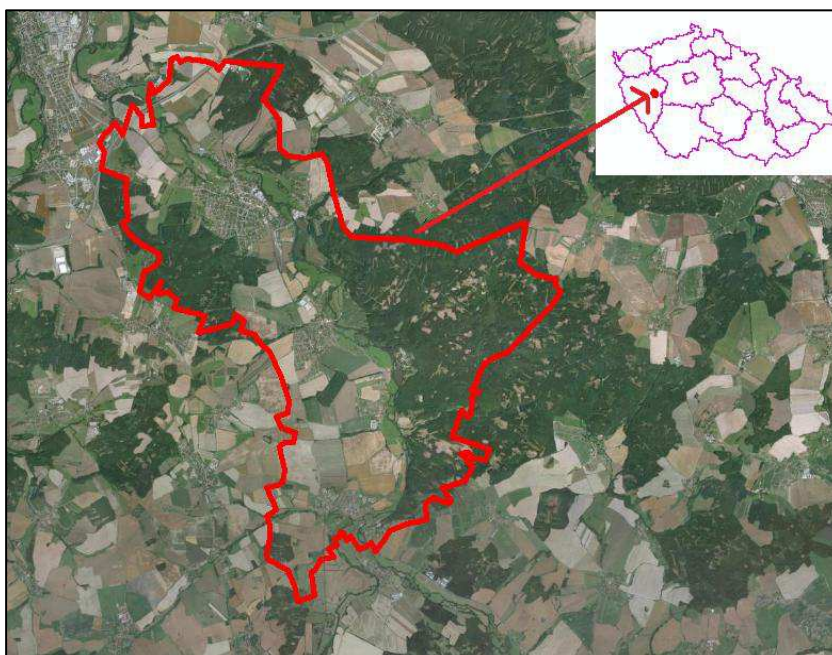
struktura zástavby – (též forma zástavby), je dána vzájemným uspořádáním prvků zástavby – staveb, souborů staveb, motorových a pěších komunikací, nezastavěných

městských prostorů (uličních koridorů, náměstí, parkových ploch) a ploch pro další městské funkce (rekreace, výroba, technická infrastruktura), (Vorel 2004).

7. Zájmové území

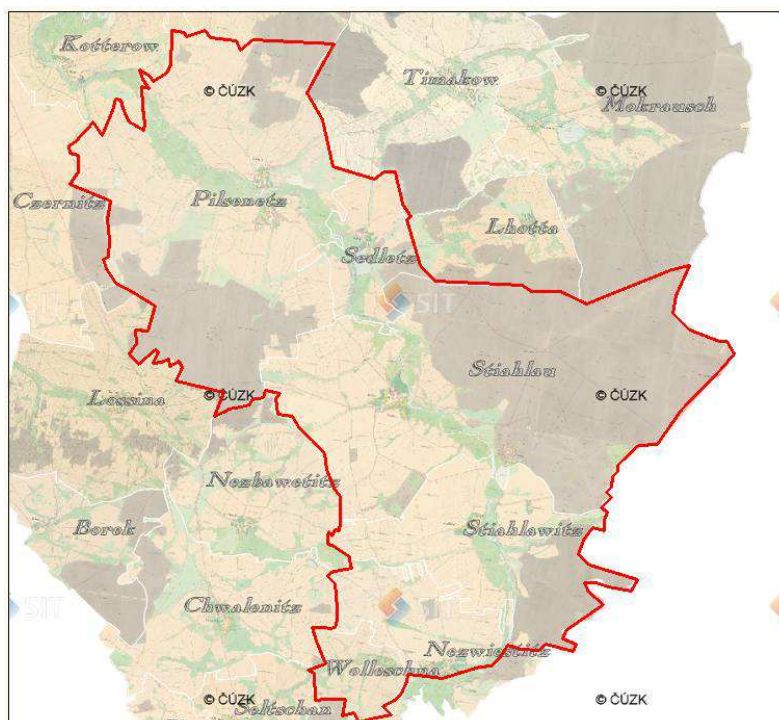
Obce zájmového území jsou členy Mikroregionu Radyně. Jedná se o sdružení obcí, jehož počátek se datuje do roku 1999, původně neslo sdružení název Mikroregion Radyně – Úslava a v roce 2000 bylo okresním úřadem Plzeň – jih zaregistrováno sdružení pod názvem Mikroregion – Radyně. Hlavním cílem integrace obcí do mikroregionu je především společné řešení problémů, realizace akcí prospěšných širšímu okolí obcí a vytvoření předpokladů pro trvalý a harmonický rozvoj území a zajistit vysokou kvalitu života jeho obyvatel. Prvním řešeným územím mikroregionu je katastrální území obce Starý Plzenec, jedná se o největší obec mikroregionu a zároveň jediné město, které náleží i mezi nejstarší města České republiky. Druhým územím je katastrální území obce Štáhlavy, pod toto území spadá ještě menší obec v těsném sousedství Štáhlav, a sice obec Štáhlavice. Štáhlavy se nacházejí 2 km od Starého Plence. Posledním řešeným územím, je katastrální území obce Nezvěstice, která se nachází 5 km od Štáhlav (Jarolímek a kol. 2003, URL7).

Obr. č. 1 Zájmové území a jeho poloha v rámci České Republiky

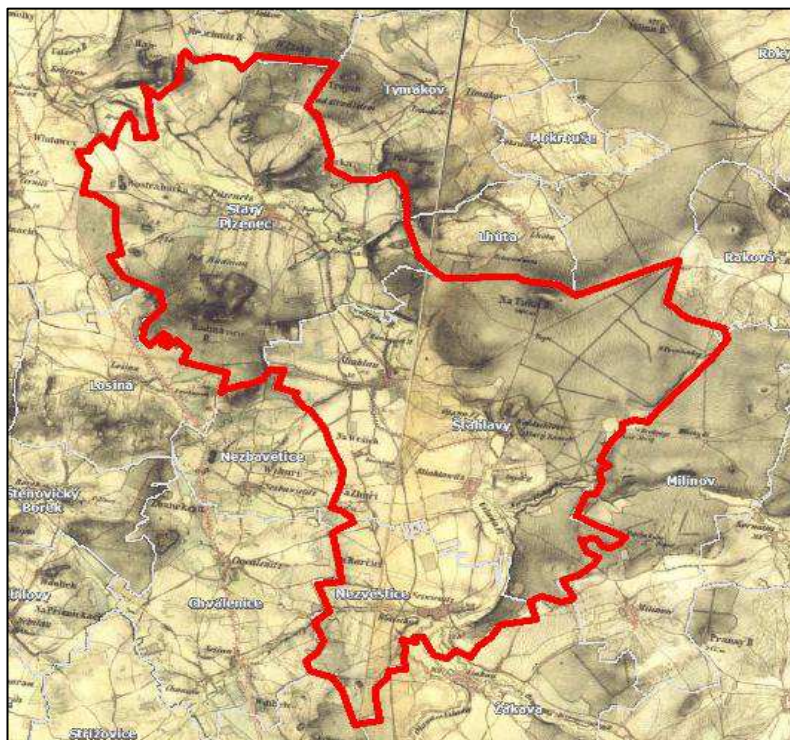
(Cenie 2012)

Obr. č. 2 Stabilní katastr (1826 – 1843), zájmové území, M: 1: 50 000

(UAZK 2012)

Obr. č. 3 Vojenské mapování (1836 – 1852), zájmové území, M: 1:80 000

(Cenie 2012)

7.1 Poloha a vnější vztahy

Zájmové území se nachází v jižní části okresu Plzeň – město. Na severu a severozápadě sousedí s katastrálním územím města Plzně a obce Letkov. Na jihu hraničí s katastrálním územím obcí Vlčtejn a Žákava. Dvě hlavní osy osídlení, které mají přímou spádovost do Plzně, jsou lokalizovány v údolích řeky Úslavy a Úhlavy. Poměrně přirozenou bariéru zde tvoří členitý reliéf a umělou bariéru silnice I. třídy č. 20 (Plzeň – České Budějovice) (Jarolínek a kol. 2003, Maciarzová 2001).

Zájmovým územím prochází železniční trať Plzeň – České Budějovice a silnice I. třídy č. 20. Území má díky své poloze vazby na okolní okresy a mikroregiony, ale také spojení s Prahou a Německem. Dálniční obchvat Plzně, který byl dokončen v roce 2007, zcela oddělil mikroregion Radyně i obce zájmového území od města Plzně, ale zároveň se stal mostem, který zkrátil vzdálenost mezi obcemi (Maciarzová 2001, Preis 2008).

V obcích, které podléhají zájmovému území (Starý Plzenec, Štáhlavy, Nezvěstice), žije téměř 60% obyvatel mikroregionu Radyně. (Jerolínek 2003, Maciarzová 2001).

7.2 Přírodní charakteristika

Zájmové území se rozkládá při dolním toku řeky Úslavy a Úhlavy. Nejnižší místo se nachází ve výšce 310 m. n. m a nejvýše položeným místem je vrchol Radyně ve výšce 568 m. n. m. Území má poměrně pestrou geologickou stavbu, do oblasti zasahuje geologická jednotka barrandien. Stáří hornin je většinou starohorní, vyskytují se i spility (vrch Valík). Mezi velmi staré horniny patří i buližníky. V celém mikroregionu se vyskytují prvohorní usazeniny se zkamenělinami (Preis 2008).

Z geomorfologického hlediska je zájmové území tvořeno Radyňskou vrchovinou, dále zasahuje do oblasti Plzeňská kotlina a Rokycanská pahorkatina (Maciarzová 2001).

Plzeňská kotlina utváří centrum Plzeňského kraje. Je to mělká strukturně denudační sníženina s výraznou radiální dostředivou říční sítí. Fluviální eroze čtyř řek, které se zde stékají, silně ovlivnila dnešní charakter území. Spolu s Rokycanskou kotlinou, která je od Plzeňské kotliny položena východně a je strukturní sníženinou při úpatí Brd, vytváří Plzeňská kotlina hlavní oblast osídlení Plzeňského kraje.

Povrch těchto sníženin přechází v okolní pahorkatiny a vrchoviny. Jižním směrem od Plzeňské kotliny má georeliéf větší výškové rozdíly. Jak již bylo řečeno, na vývoji Plzeňské kotliny se podílela říční eroze. Nacházíme zde rozlehlá říční údolí s širokými nivami a výraznými říčními terasami. V glaciálech, které byly převážně chladné, převládala fyzikální zvětrávání a unášecí schopnosti řek byly menší. Údolí řek se tak zanášela štěrkovým a písčítým materiálem. V Radyňské i Švihovské vrchovině se více projevují strukturní tvary, zejména suky a strukturní hřbety tvořené vložkami protierozoických buližníků, spilitů a amfibolitů. Povrch se dále výrazněji zdvihá k Šumavskému podhůří (Mentlík 2003).

Dominantou celého mikroregionu a především zájmového území je buližníkový vrch Radyně (568 m. n. m). Stejnojmenná zřícenina stojí na buližníkové skále. Na celém vrchu se nachází v lese roztroušené skalní útvary různého vzhledu a velikosti. Výrazným útvarem jsou Andrejšky nad Starým Plzencem (chráněné území). Úzký buližníkový hřbet se zde rozpadá na izolované skalní věže. Buližník, který je tmavou horninou s vysokým podílem křemene, je velmi odolný vůči chemickému zvětrávání. Podléhá však zvětrávání fyzikálnímu, proto jsou skalní útvary pokryty suťovými poli či osypy (Preis 2008, Mentlík 2003).

Klimaticky patří Radyňsko k mírně teplým oblastem. Průměrné teploty v lednu se pohybují v rozmezích od -2°C do -4°C a v červenci v rozmezí od 16°C do 18°C . Průměrná roční teplota se pohybuje od 6°C do 7°C . Průměrný roční úhrn srážek je od 500 – 600 mm. Maximální výška sněhové pokrývky kolísá v zimních měsících na Plzeňsku mezi 25 – 30 cm, extrémně vysoká byla v roce 1997 a v roce 1970. Rozsáhlejší plošné inverze se objevují především za podzimních anticyklonálních situací a vyplňují většinou celou Plzeňskou kotlinu až do výšky 500 – 550 m. Klimatické podmínky ovlivňují sezónost využití území Radyňska pro cestovní ruch a rekreaci. Obecně lze klimatické podmínky v zájmovém území považovat za příznivé (Ježek a Valter 2002, Hostýnek 2003).

Jak už bylo řečeno výše, území na západě obtéká řeka Úhlava, zásobárna pitné vody pro obyvatele města Plzně, na východě protéká řeka Úslava. Při korytech obou řek se rozkládá řada chatových osad. Úslava má poměrně značný podélný sklon, což do určité míry charakterizuje i její odtokový režim, který zvláště na horním toku má bystřinný ráz. V obci Nezvěstice přitéká říčka Bradava, jejíž průměrný spád na délku 20 km je více než 1,5 %. Úslava na dolním toku mívá zámek Kozel, rotundu sv. Petra

a Pavla, hrad Radyně nad Starým Plzencem, v Koterově pak vstupuje na území města Plzně. V zájmovém území se také nachází řada přírodních koupališť a menších rybníků. Největším rybníkem je Nový rybník v Sedlci, dále pak Starý rybník, který se nachází také v Sedlci a rybník v areálu zámku Kozel (Ježek a Valter 2002, Barták 2003, Preis 2008).

Území Radyňska je poměrně hojně zalesněno. Lesní plochy tvoří asi 1/3 území. Na hnědých lesních půdách a podzolech rostou většinou smrkové nebo borové monokultury. Při březích řek na glejových půdách to jsou pak vrby, olše nebo topoly. Rozsáhlý lesní komplex tvoří např. Kozelské polesí. Z hlediska fauny jsou pro Staroplzenecko typické lišky, srnčí zvěř, z ptáků pak poštolka nebo krahujec. (Ježek a Valter 2002).

Tab. č. 4 Přírodní památky zájmového území

Název	Obec	Výměra (ha)
Andrejšky	Starý Plzenec	2,02
Černá stráň	Starý Plzenec	8,29
Starý rybník	Starý Plzenec (Sedlec)	5,58

7.3. Historická a kulturní charakteristika

Historie osídlení sahá až do mladší doby kamenné, svědčí o tom nálezy v okolí Starého Plzece z dob 5 tisíciletí př. n. l. a 3 tisíciletí př.n.l. Zmínka o Staré Plzni (Starý Plzenec) se datuje již do roku 976, kdy došlo k bitvě pod hradištěm Hůrka, mezi bavorským a přemyslovským vojskem. Bitva nakonec skončila vítězně pro české obránce. Zásadní zlom ve vývoji celého území znamenal rozhodnutí Václava II. vystavět nové, velkoryse dimenzované středisko západních Čech v bezprostřední blízkosti Staré Plzně. Nejpozději roku 1925 zde bylo založeno město Nová Plzeň (nynější Plzeň), které převzalo všechna práva dosavadní Staré Plzně. Do Plzně odešlo mnoho řemeslníků i obchodníků a došlo k úpadku Staré Plzně, jenž se od 15. století začala nazývat Starým Plzencem (Kuča 2002, Preis 2008).

Období třicetileté války negativně ovlivnilo i celé Staroplzenecko. Aby se nahradily škody způsobené válkou, bylo nařízeno, že obyvatelé Starého Plzece musí robotovat. 19. století bylo obdobím architektonických proměn, v několika obcích

došlo k výstavbě škol, špejcharu, byl zřízen dřevěný most pře řeku Úhlavu a došlo ke vzniku nové silnice spojující Starý Plzenec s Plzní (Zíková 1997, Preis 2008).

Na území Staroplzenecka a celého mikroregionu se nachází velké množství kulturně historických památek. Prvotním kostelem byla rotunda sv. Petra z 10. století, dominující spolu s hradem Radyně celému Starému Plzenci. Strážní hrad Radyně, nechal vybudovat Karel IV v polovině 14. století. Hrad vystřídal několik majitelů a nakonec skončil v rukách spolku na záchranu Radyně a Hůrky. Hojně navštěvovaným je také klasicistní lovecký zámek Kozel, který je v současné době zasazen do anglického parku, který přechází do lesů jižního výběžku Brd (Zíková 1997, Preis 2008).

Na území mikroregionu žije okolo 11000 obyvatel, celková hustota obyvatel je 97 lidí na čtvereční kilometr. Celé území se skládá z katastrálních území 16 obcí. Největší hustota osídlení je soustředěna při řece Úslavě. Struktura zástavby je rozmanitá podle velikosti a doby vzniku sídel. U menších sídel převládá typický venkovský charakter urbanistické struktury, některá větší sídla mají zachováno historické jádro (Starý Plzenec, Štáhlavy), kolem kterého byla realizována další následná výstavba rodinných domů, bytových domů, zařízení občanské vybavenosti, průmyslových objektů atd. (Maciarzová 2001).

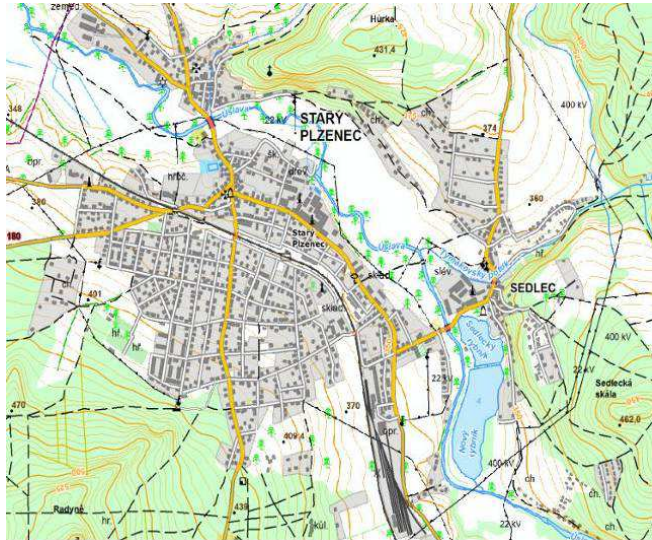
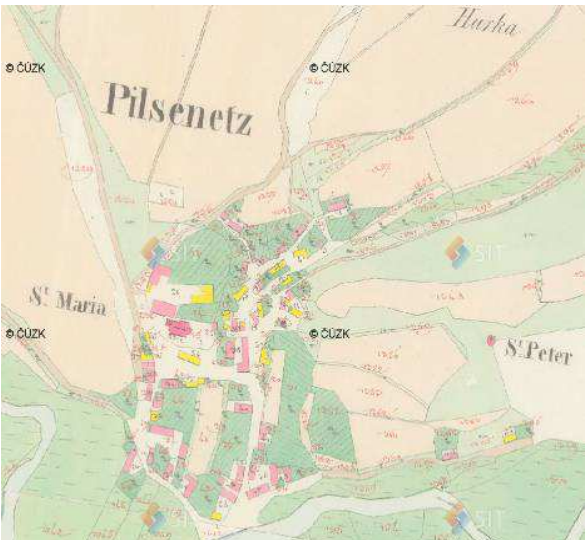

Blízkost města Plzně ovlivňuje celou dopravní síť v území, která je poměrně hustá. Celé území je napojeno na dálnici D5, která spojuje Prahu s Německem. Mikroregion má přímé napojení na Klatovy, Železnou Rudu a Německo, další napojení jak silničním tak železničním tahem je směrem na České Budějovice, České Velenice a Rakousko (Maciarzová 2001).

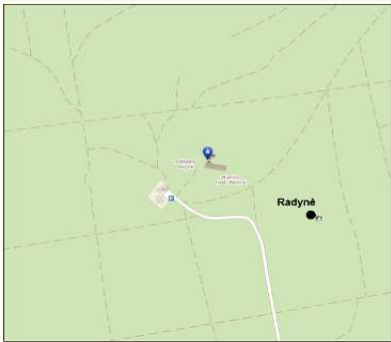

Významným faktorem regionálního rozvoje je cestovní ruch. Z hlediska národnostní struktury turistů přijíždějících do mikroregionu se jedná především o tuzemskou klientelu a následuje německá klientela. Z hlediska délky pobytu převažuje v oblasti krátkodobá forma cestovního ruchu a to zejména kvůli nedostatku ubytovacích kapacit. Specifickou formou cestovního ruchu je zde chataření. V okolí Starého Plzence, Štáhlav i Nezvěstic je velký počet objektů individuální rekreace. Tento stav způsobuje poměrně zachovalé přírodní prostředí podél řek Úhlavy a Úslavy (Maciarzová 2001)

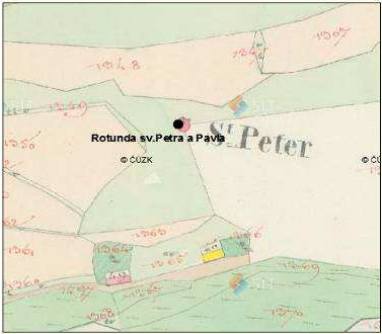

8. Hodnocení kulturních dominant

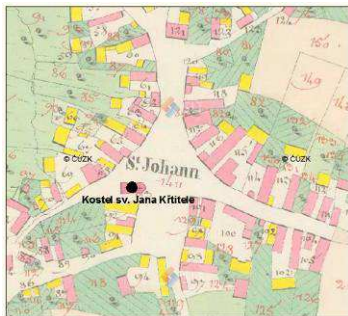

Seznam hodnocených kulturních dominant:

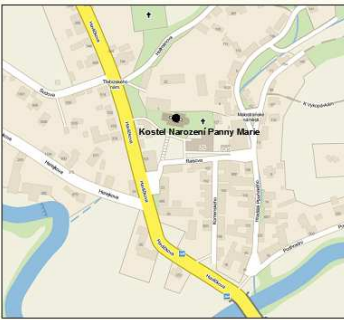
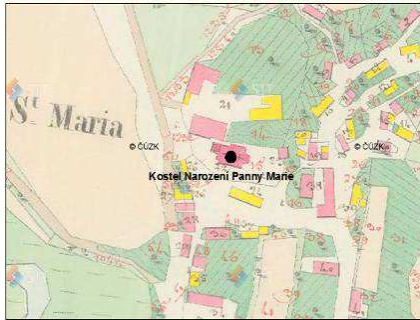

- A01** Hrad Radyně – Starý Plzenec
- A02** Rotunda sv. Petra a Pavla – Starý Plzenec
- A03** Kostel sv. Jana Křtitele – Starý Plzenec
- A04** Kostel Narození Panny Marie – Starý Plzenec
- A05** Mariánský sloup – Starý Plzenec
- A06** Empírová kašna – Starý Plzenec
- A07** Městská radnice – Starý Plzenec
- A08** Zámek Kozel – Štáhlavy
- A09** Kostel sv. Vojtěcha - Štáhlavy
- A10** Pomník americké armádě - Štáhlavy
- A11** Památník padlých - Štáhlavy
- A12** Kaple Panny Marie - Štáhlavice
- A13** Pomník padlých - Štáhlavice
- A14** Kostel Všech svatých - Nezvěstice
- A15** Památník J. A. Komenského - Nezvěstice
- A16** Pomník padlých - Nezvěstice

<h1>Starý Plzenec</h1>	kraj:	Plzeňský kraj	Nadmořská výška	343 m.n.m
	katastrální území:	Starý Plzenec	GPS:	49°42'14.1"N; 13°28'30.84"E
Popis obce: Předchůdce Nové Plzně s náměstím nepravidelného tvaru, neboť vzniklo na křižovatce několika obchodních cest. První písemná zmínka o městě datována do roku 976. Název Starý Plzenec poprvé doložen v roce 1442. Do poloviny 15. století bylo město královským majetkem, poté se dostalo do držení šlechty. Během 18. století poklesl Starý Plzenec na ves, teprve v roce 1845 byl povýšen na městečko a v roce 1902 na město. Od 19. století dochází v blízkém Sedlci k rozvoji železářské výroby. Závod se stal kolébkou dnešních Škodových závodů. Město se může pochlubit řadou nemovitých památek kulturního i přírodovědeckého významu.			Poloha obce:	7 km jihovýchodně od města Plzně
			Počet obyvatel k 1. 1. 2011:	4 500
			Použitá literatura (text):	URL 12
			Použitá literatura (fotodokumentace):	URL 2, UAZK 2012, URL 4,
Fotodokumentace:				
Obr. č. 1 Poloha obce Starý Plzenec	Obr.č.2 Stabilní katastr Starý Plzenec (1826 – 1843)	Obr. č. 3 II. Vojenské mapování Starý Plzenec (1836 – 1852)	Obr. č. 4 Letecký pohled na Starý Plzenec	
				
Datum zpracování:	únor 12	Zpracovala:	Monika Moravčíková	Starý Plzenec

A01	Hrad Radyně			kraj:	Plzeňský kraj	Nadmořská výška	566,69 m.n.m
				obec:	Starý Plzenec	GPS:	49°40'48.259"N, 13°28'5.678"E
				katastrální území:	Starý Plzenec	Orientace:	2 km jihovýchodně od Starého Plzece
Popis dominanty:				Památková ochrana:		památková (registrační číslo 461)	
<p>Starý Plzeňský hrad, sídlo knížecích a královských úředníků, založeno Karlem IV roku 1356. V téže době byl založen i hrad Kašperk. Hrad Radyně nesl původně jméno po svém zakladateli - Karlskrone (Karlova koruna). Po staletích ale došlo k přejmenování hradu podle vrchu, na kterém stojí, tedy Radyně. Za husitských válek byl hrad zastavován, po roce 1530 však vyhořel a zpustl. Od roku 1920 je zřícenina ve vlastnictví staroplzeňské obce a je veřejnosti přístupná. Hrad je mohutnou srostlicí paláce a dvou věží, z nichž hranolová slouží jako rozhledna. Obvodovou hradbu s baštami doplňuje příkopové a valové opevnění. Na přelomu 50. a 60. let byly objeveny ve zdivu věže trhliny a došlo k zahájení oprav. Hrad byl dlouhodobě uzavřen a zpřístupněn veřejnosti až roku 1981. V roce 1996 byla zřícenina hradu Radyně zařazena do programu záchrany architektonického dědictví, což znamená, že další nutné práce na hradě spolufinancuje stát.</p>				Vlastník:		město Starý Plzenec, v péči občanského sdružení Hůrka a Radyně,	
				Současný stav:		Relativně dobrý stav interiéru, dochované obvodové zdivo s oběma věžemi.	
				Použitá literatura (text):		Karel a Krčmář 1998, Rožmberský a Novobilský 1998, NPU 2012, CUZK 2012	
				Použitá literatura (fotodokumentace):		URL 11, URL 2, UAZK 2012, Budějovský 2008, URL 14	
Hodnocení:				Fotodokumentace:			
Hrad Radyně	I.	II.	III.	Obr. č. 1 Poloha Radyně	Obr. č. 2 Stabilní katastr (1826 – 1843)	Obr. č. 3 II. Vojenské mapování (1836 – 1852)	Obr. č. 4 Letecký pohled na Radyni
velikost	X ⁽¹⁾						
působnost			X ⁽²⁾				
významnost	X ⁽³⁾						
cennost	X ⁽⁴⁾						
Poznámky:				Obr. č. 5 Radyně v roce 1907	Obr. č. 6 Současná Radyně	Obr. č. 7 Současná Radyně	Obr. č. 8 Pohled z Radyně na Starý Plzenec
(1) Jedná se o samostatnou dominantu hradu.							
(2) Díky své poloze představuje Radyně typickou dominantu celého Plzeňska.							
(3) Po dlouhá léta dotváří hrad vzhled nejen Starého Plzece ale i celé Plzně, je orientačním bodem a jeho významnost je tedy zásadní.							
(4) Jedná se o jedinečnou dominantu. Hrad je ojedinělou stavbou pro mikroregion i celý Plzeňský kraj.							
Datum zpracování:				únor 12	Zpracovala:	Monika Moravčíková	Hrad Radyně

A02	Rotunda sv. Petra a Pavla			kraj:	Plzeňský kraj	Nadmořská výška	431 m.n.m
				obec:	Starý Plzenec	GPS:	49° 42' 12.8016" N, 13° 28' 29.8812" E
				katastrální území:	Starý Plzenec	Orientace:	1km severovýchodně od Starého Plzeňce
Popis dominanty: Stavba rotundy se nachází nad řekou Úslavou, nad městem Starý Plzenec. První zmínka o rotundě stejně jako o Starém Plzenci se datuje do roku 976. Jedná se o předrománskou stavbu postavenou z křemencových kvádrů do tvaru válce o průměru 6,5 m. Tento pravidelný tvar narušuje pouze apsida na východní straně stavby. V polovině 16. století došlo k obnově rotundy a dalším stavebním úpravám. Ve své době rotunda sloužila jako velkofarní středisko celého Plzeňska. Do 40. let 19. století bylo v rotundě skladiště střelného prachu pro rozvíjející se doly. Za podpory plzeňské a staroplzeňské kulturní veřejnosti zakoupila objekt staroplzeňská obec, která se v roce 1920 – 1926 zasloužila o provádění archeologických průzkumů i opravu rotundy. V současné době je objekt využíván k výročním církevním bohoslužbám, ale konají se zde i svatební obřady a koncerty. Je zde krásný výhled na celé město Starý Plzenec, jeho část Sedlece a také na dominantu Plzeňského kraje hrad Radyni.				Památková ochrana:	památková (registrační číslo 460)		
				Vlastník:	město Starý Plzenec, v péči občanského sdružení Hůrka a Radyně,		
				Současný stav:	Rotunda je v současné době v dobrém stavu a je zpřístupněna veřejnosti od května do září.		
				Použitá literatura (text):	Míková a Žižka 2005 – 2011, Soukup a kol. 2009, NPU 2012, CUZK 2012		
				Použitá literatura (fotodokumentace):	URL 11, UAZK 2012		
Hodnocení:				Fotodokumentace:			
Rotunda sv. Petra a Pavla	I.	II.	III.	Obr. č. 1 Poloha rotundy sv. Petra a Pavla	Obr. č. 2 Stabilní katastr (1826 – 1843)	Obr. č. 3 Letecký pohled na rotundu sv. Petra a Pavla	Obr. č. 4 Rotunda sv. Petra a Pavla
velikost	X ⁽¹⁾						
působnost		X ⁽²⁾					
významnost		X ⁽³⁾					
cennost	X ⁽⁴⁾						
Poznámky:				Obr. č. 5 Rotunda při pohledu od Starého Plzeňce	Obr. č. 6 Rotunda sv. Petra a Pavla	Obr. č. 7 Pohled z rotundy na Starý Plzenec	Obr. č. 8 Pohled z rotundy na Radyni a Starý Plzenec
(1) Rotunda sv. Petra a Pavla je samostatnou dominantou.							
(2) Dominantu je možné spatřit i z míst mimo město. Je nepřehlédnutelná při příjezdu do Starého Plzeňce.							
(3) Po dlouhá léta dotváří rotunda vzhled Starého Plzeňce, je orientačním bodem a její významnost je spoluurčující.							
(4) Rotunda je vzácnou dominantou Starého Plzeňce. Její cennost je stejně jako u hradu Radyně jedinečná.				Datum zpracování:	únor 12	Zpracovala:	Monika Moravčíková
				Rotunda sv. Petra a Pavla			

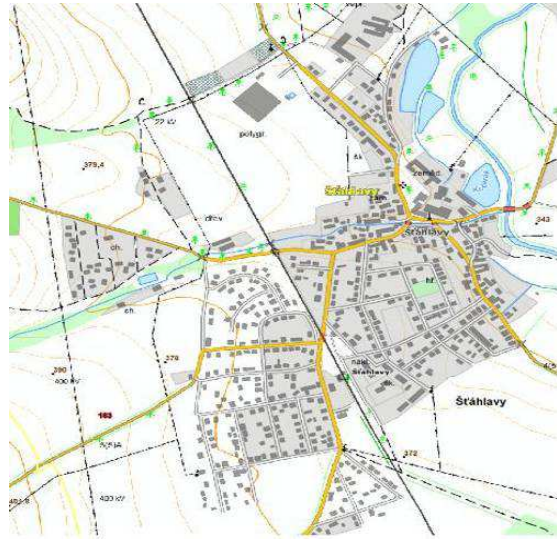
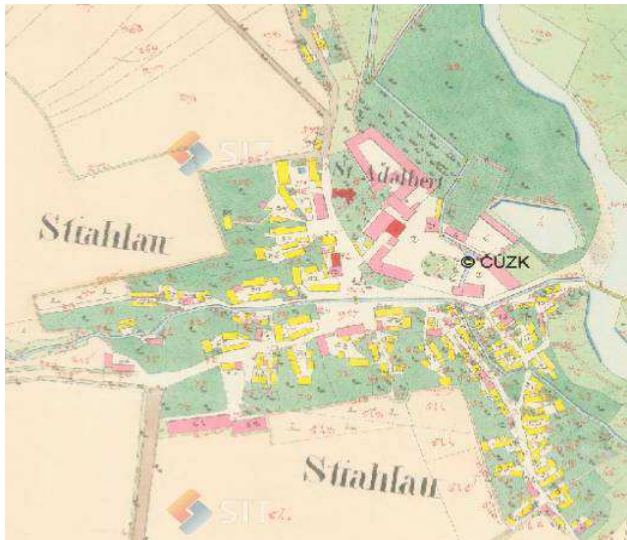
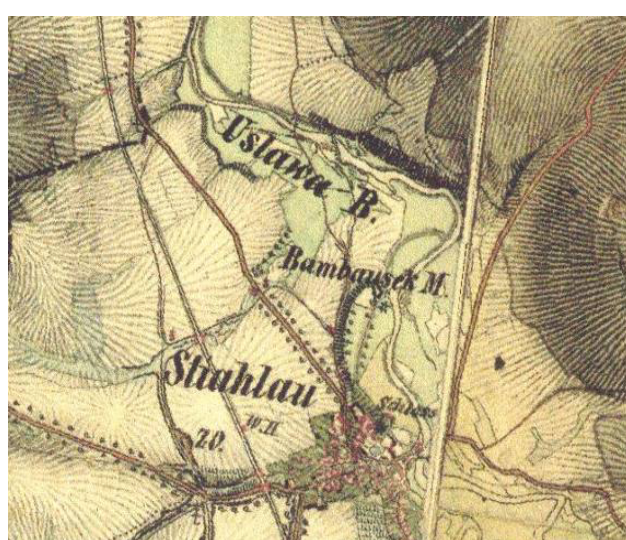

A03	Kostel sv. Jana Křtitele			kraj:	Plzeňský kraj	Nadmořská výška	343 m.n.m
				obec:	Starý Plzenec	GPS:	49°40'48.259"N, 13°28'5.678"E
				katastrální území:	Starý Plzenec	Orientace:	Starý Plzenec – Masarykovo náměstí
Popis dominanty:						Památková ochrana:	památka (registrační číslo 463)
Vznik této církevní památky se datuje do poloviny 11. století. Kostel sv. Jana Křtitele je tedy po rotundě sv. Petra a Pavla a kostela Nanebevzetí Panny Marie na Malé Straně nejstarším kostelem města. Zakladatelem kostela byl přemyslovský kníže Jaromír. Zdá se, že jeho výstavba souvisí s přeměnou tržního místa pod hradištěm Hůrka na královské město v polovině 13. století. Po definitivním rozhodnutí přesunout Plzeň na nové místo byly stavební práce na kostele zastaveny. Druhou možností vývoje kostela je, že kostel byl stavěn až při kafkovské obnově v druhé pol. 14. století a následně jeho přerušeni jde na vrub husitům. Situace se změnila až v roce 1561, kdy byl zchátralý kostel dostavěn. V roce 1784 byl kostel spolu s dalšími dvěma kostely zrušen. Obec jej využívala jako skladiště. V roce 1810 Černínové přistoupili k opravě kostela a zřídili dva nové vchody. V roce 1846 byl kostel znovu opravován a z té doby je i kruchta a další oprava následovala v roce 1905. V souvislosti s rozsáhlými úpravami náměstí v 19. století došlo k úpravám celého prostoru kostela a tím ke snížení úrovně půdy nejméně o metr oproti původnímu stavu. Nedělal se však archeologický průzkum a veškeré stopy o případných nálezech byly zničeny.						Vlastník:	Římskokatolická farnost Starý Plzenec
						Současný stav:	Kostel má dobrý stav interiéru. Fasáda kostela je opravena, stavba působí poměrně zachovale.
						Použitá literatura (popis):	Soukup a kol. 2009, NPU 2012, CUZK 2012, URL 12
						Použitá literatura (fotodokumentace):	URL 11, UAZK 2012
Hodnocení:				Fotodokumentace:			
Kostel sv. Jana Křtitele	I.	II.	III.	Obr. č. 1 Poloha kostela sv. Jana Křtitele	Obr. č. 2 Stabilní katastr (1826 – 1843)	Obr. č. 3 Kostel sv. Jana Křtitele	Obr. č. 4 Kostel sv. Jana Křtitele
velikost	X ⁽¹⁾						
působnost	X ⁽²⁾						
významnost		X ⁽³⁾					
cennost		X ⁽⁴⁾					
Poznámky:				Obr. č. 5 Kostel sv. Jana Křtitele	Obr. č. 6 Kostel sv. Jana Křtitele	Obr. č. 7 Kostel sv. Jana Křtitele	
(1) Kostel je samostatnou dominantou.							
(2) Kostel dominuje Masarykově náměstí, nikoliv celému regionu.							
(3) Po dlouhá léta dotváří kostel vzhled náměstí a je součástí celého města. Významnost je tedy spoluurčující.							
(4) Stavba kostela je stavbou cennou, stejně jako kostel Narození Panny Marie. Cennost kostela je tedy význačná.				Datum zpracování:	únor 12	Zpracovala:	Monika Moravčíková
				Kostel sv. Jana Křtitele			

A04	Kostel Narození Panny Marie			kraj:	Plzeňský kraj	Nadmořská výška	343 m.n.m
				obec:	Starý Plzenec	GPS :	49°40'48.259"N, 13°28'5.678"E
				katastrální území:	Starý Plzenec	Orientace:	Starý Plzenec – Malá Strana
Popis dominanty:						Památková ochrana:	památková, bez budovy s chlévem v areálu kostela (registrační číslo 462)
<p>Stavba gotického kostela byla dokončena v roce 1351 a nahradila tak původní jednolodní románskou stavbu s apsidou, kterou zničili kolem roku 1820 žoldnéři Oty Braniborského. Ve 14. století byla připojena sakristie a mohutná gotická věž, o něco nižší než je dnes, s dřevěnou nástavbou pro umístění zvonů. Na stěnách uvnitř kostela se nachází malby (výjevy ze života Ježíše Krista) a obraz s postavami českých patronů sv. Víta a sv. Václava se sluhou. Za husitských válek byl kostel vypleněn a vypálen. Čilý stavební ruch vypukl v kostele v roce 1695 v období vrcholného baroka. Kostel byl rozšířen o dva postranní prostory, které vytvořili spolu se starší částí křížový půdorys kostela. Na farním hřbitově byla zřízena barokní kaplička neznámého zasvěcení a vyzdobena freskami, jejichž zbytky se nezachovaly. V roce 1870 došlo k přeměnění farního hřbitova v park, některé náhroby významných osobností byly zachovány. Během 1. světové války byly z kostela zabaveny dva zvony, z nichž jeden se vrátil. Po odsunu Němců se při rušení některých kostelů dostaly do kostela sochy a zvon, který slouží do dnes.</p>						Vlastník:	Římskokatolická farnost Starý Plzenec
						Současný stav:	Kostel působí méně zachovaleji než kostel sv. Jana Křtitele. Jeho stav je ale relativně dobrý.
						Použitá literatura (text):	Soukup a kol. 2009, NPU 2012, CUZK 2012, URL 12
						Použitá literatura (fotky):	URL 11,UAZK 2012
Hodnocení:				Fotodokumentace:			
Kostel Panny Marie	I.	II.	III.	Obr. č. 1 Poloha kostela Narození Panny Marie	Obr. č. 2 II. Stabilní katastr (1826 – 1843)	Obr. č. 3 Kostel Narození Panny Marie	Obr. č. 4 Kostel Narození Panny Marie
velikost	X ⁽¹⁾						
působnost	X ⁽²⁾						
významnost		X ⁽³⁾					
cennost		X ⁽⁴⁾					
Poznámky:				Obr. č. 5 Kostel Narození Panny Marie	Obr. č. 6 Pohled na kostel z rotundy sv. Petra a Pavla		
(1) Stavba kostela je samostatnou dominantou.							
(2) Kostel dominuje pouze části Starého Plzeňce tzv. Malé Straně.							
(3) Významnost – spoluurčující.							
(4) Cennost, jedná se o stavbu vzácnou. Cennost určují jako význačnou.				Datum zpracování:	únor 12	Zpracovala:	Monika Moravčíková
				Kostel Narození Panny Marie			

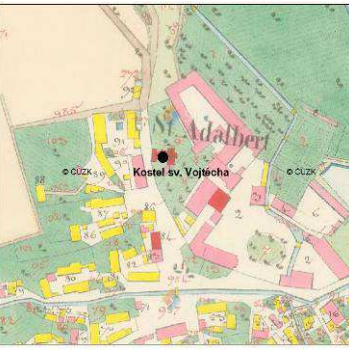

A05	Mariánský sloup			kraj:	Plzeňský kraj	Nadmořská výška	343 m.n.m	
				obec:	Starý Plzenec	GPS:	49°40'48.259"N, 13°28'5.678"E	
				katastrální území:	Starý Plzenec	Orientace:	Starý Plzenec – Masarykovo náměstí	
Popis dominanty:						Památková ochrana:	památká (registrační číslo 464)	
Sloup se nachází nedaleko kostela sv. Jana Křtitele na Masarykově náměstí ve Starém Plzenci. Sloup byl postaven v roce 1721 v době baroka. Na vrcholu sloupu se nachází, Immaculata (Nesposkvrněná) a na čtyřech rozích sochy světců. Jedná se o sv. Ludmilu, sv. Barboru, sv. Josefa a sv. Václava. Immaculata je zpodobnění P. Marie, která má zkřížené ruce na prsou. Na soklu sloupu je znak města i s kartuší a nápisem. Sloup je dílem Plzeneckého kameníka Františka Mayšla.						Vlastník:		
						Současný stav:	Mariánský sloup je v relativně dobrém stavu.	
						Použitá literatura (text):	Soukup a kol. 2009, URL 16, CUZK 2012, NPU 2012	
						Použitá literatura (fotky):	URL 11,	
Hodnocení:				Fotodokumentace:				
Mariánský sloup	I.	II.	III.	Obr. č. 1 Poloha Mariánskoho sloupu	Obr. č. 2 Mariánský sloup	Obr. č. 3 Mariánský sloup	Obr. č. 4 Mariánský sloup	
velikost	X ⁽¹⁾							
působnost	X ⁽²⁾							
významnost			X ⁽³⁾					
cennost			X ⁽⁴⁾					
Poznámky:								
(1) Sloup je dominantou samostatnou.								
(2) Sloup je možné spatřit pouze při průjezdu Masarykovým náměstím. Jedná se o dominantu lokální.								
(3) Významnost - doplňující. Stavba sloupu je součástí Masarykova náměstí a umocňuje jeho historický vzhled.								
(4) Cennost Mariánského sloupu je běžná.								
				Datum zpracování:	únor 12	Zpracovala:	Monika Moravčková	Mariánský sloup

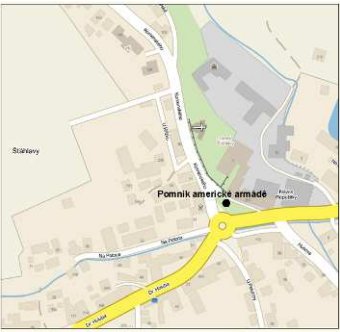

A06	Empírová kašna			kraj:	Plzeňský kraj	Nadmořská výška	343 m.n.m
				obec:	Starý Plzenec	GPS:	49°40'48.259"N, 13°28'5.678"E
				katastrální území:	Starý Plzenec	Orientace:	Starý Plzenec – Masarykovo náměstí
Popis dominanty: Empírová kašna se nachází na Masarykově náměstí, vedle Mariánského sloupu a naproti Městské radnici. Kašna pochází z roku 1856. Uprostřed kašny je socha Neptuna, ze které do kašny stéká voda. Neptun drží ve svých rukou šíp, s datem výstavby kašny.				Památková ochrana:		památková (registrační číslo 465)	
				Vlastník:			
				Současný stav:		Kašna je v dobrém stavu.	
				Použitá literatura (popis):		CUZK 2012, NPU 2012	
				Použitá literatura (fotodokumentace):		URL 11	
Hodnocení:				Fotodokumentace:			
Empírová kašna	I.	II.	III.	Obr. č. 1 Poloha kašny	Obr. č. 2 Empírová kašna	Obr. č. 3 Empírová kašna	Obr. č. 4 Empírová kašna
velikost	X ⁽¹⁾						
působnost	X ⁽²⁾						
významnost			X ⁽³⁾				
cennost			X ⁽⁴⁾				
Poznámky:				Obr. č. 5 Empírová kašna			
(1) Kašna je dominantou samostatnou.							
(2) Kašna je viditelná pouze z Masarykova náměstí. Její působnost je tedy lokální.							
(3) Kašna dominuje spolu s Mariánským sloupem Masarykovu náměstí. Významnost je doplňující							
(4) Cennost kašny je běžná.							
				Datum zpracování:	únor 12	Zpracovala:	Monika Moravčíková
				Městská radnice			

A07	Městská radnice			kraj:	Plzeňský kraj	Nadmořská výška	343 m.n.m
				obec:	Starý Plzenec	GPS:	49°40'48.259"N, 13°28'5.678"E
				katastrální území:	Starý Plzenec	Orientace:	Starý Plzenec – Masarykovo náměstí
Popis dominanty: Stavba radnice dominuje na náměstí od druhé poloviny 19. století. Výrazně upravována byla radnice v 70. letech 20. století. Nad vchodem do radnice je vyobrazen znak Starého Plzeňce.				Památková ochrana:		Není evidována žádná ochrana	
				Vlastník:		Město Starý Plzenec	
				Současný stav:		Radnice je v současné době ve velmi dobrém stavu. Zrekonstruovaná fasáda upoutá pozornost při příjezdu do Starého Plzeňce.	
				Použitá literatura (popis):		Soukup a kol. 2009, CUZK 2012, URL 12	
				Použitá literatura (fotodokumentace):		URL 11	
Hodnocení:				Fotodokumentace:			
Městská radnice	I.	II.	III.	Obr. č. 1 Poloha radnice	Obr. č. 2 Městská radnice	Obr. č. 3 Městská radnice	Obr. č. 4 Městská radnice
velikost	X ⁽¹⁾						
působnost	X ⁽²⁾						
významnost		X ⁽³⁾					
cennost		X ⁽⁴⁾					
Poznámky:				Obr. č. 5 Městská radnice	Obr. č. 6 Městská radnice	Obr. č. 7 Městská radnice	Obr. č. 8 Městská radnice, znak Starého Plzeňce
(1) Radnice je dominantou samostatnou.							
(2) Jedná se o stavbu, která současně s kostelem sv. Vavřince dominuje náměstí a je tedy dominantou lokální.							
(3) Zastoupení radnice ve městě je spoluurčující, stavba dotváří vzhled Masarykova náměstí.							
(4) Radnice je s kostelem sv. Jana Křtitele význačnou a jedinečnou stavbou Masarykova náměstí. Cennost stanovují jako význačnou							
Datum zpracování:				únor 12	Zpracovala:	Monika Moravčíková	Městská radnice

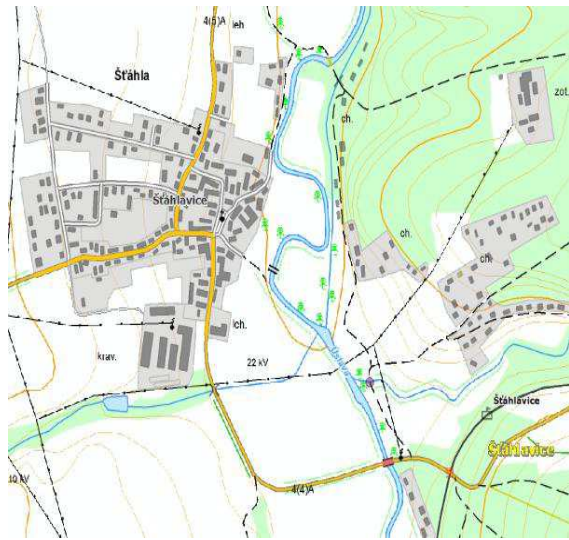
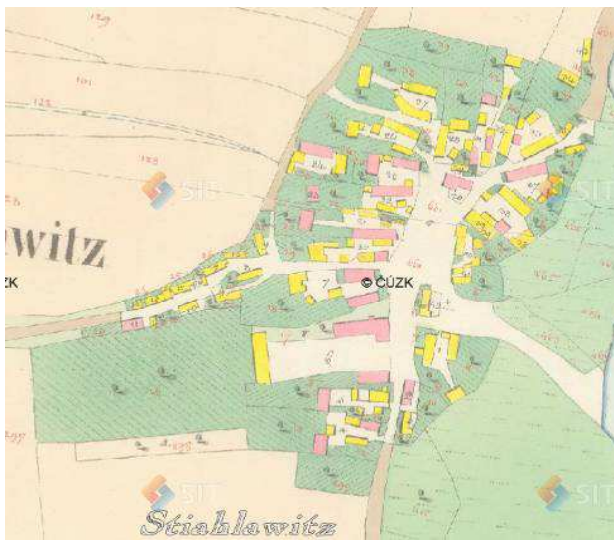

<h1>Štáhlavy</h1>	kraj:	Plzeňský kraj	Nadmořská výška	360 m.n.m
	katastrální území:	Štáhlavy	GPS:	49°40.427 ' N, 013°30.094 ' E
Popis obce: První písemná zmínka o Štáhlavech je z roku 1239. V 16. stol. postavena tvrz na návsi a rozšířena o renesanční zámek. V první polovině 17. stol. postavena kaple sv. Vojtěcha, která je následně v 18. stol. rozšířena na chrám a v 19.stol přeměněna ve farní kostel. Na konci 18. stol. byly Štáhlavy největší obcí na Plzeňsku, větší než tehdejší Plzenec. V roce 1850 došlo k největší změně v dějinách Štáhlav – přestal v obci úřadovat právní i soudní úřad. V roce 1947 byly Štáhlavy přeřazeny z okresu Rokycany do okresu Plzeň – venkov. V roce 1960 vznikl Západočeský kraj Štáhlavy, Štáhlavice a Nezavětice se staly sloučenou obcí v okrese Plzeň – jih. V roce 1993 byla oddělena obec Nezavětice, která se stala samostatnou obcí od 1. ledna 1994. Obec se skládá z části Štáhlavice.			Poloha obce:	14 km jihovýchodně od města Plzně
			Počet obyvatelk 1. 1. 2011:	1890
			Použitá literatura (popis):	URL 10, Obec Štáhlavy 2001
			Použitá literatura (fotodokumentace):	URL 2, UAZK 2012, URL 4
Fotodokumentace:				
Obr. č. 1 Poloha obce Štáhlavy	Obr. č. 2 Stabilní katastr, Štáhlavy (1826 – 1843)	Obr. č. 3 Vojenské mapování, Štáhlavy (1836 – 1852)	Obr. č. 4 Letecký pohled na Štáhlavy	
				
Datum zpracování:	únor 12	Zpracovala:	Monika Moravčíková	Štáhlavy

A08	zámek Kozel			kraj:	Plzeňský kraj	Nadmořská výška	360 m.n.m
				obec:	Štáhlavy	GPS:	49°40'14.58"N,13°31'48.47"E
				katastrální území:	Štáhlavy	Orientace:	2 km severovýchodně od obce Štáhlavy
Popis dominanty:				Památková ochrana:		památková (registrační číslo 489)	
<p>Jedná se o klasicistní zámek, nacházející se východně od obce Štáhlavy, jehož výstavba byla započata v druhé polovině 18. století. Na místech zámku se v pohanských dobách konával obřad obětování kozla, proto tedy název Kozel. Původně byl zámek využíván jen v době panských lovů, koncem 80. let se stal letním sídlem Černínů. V každé místnosti zámku jsou keramická klasicistní kamna zdobená květinami, vázami a věnci. Z části je zachován i původní mobiliář, který vytváří představu o zařízení loveckých zámků a sídel šlechty na přelomu 18. a 19. století. Vedle domácích uměleckých tradic se zde objevuje i francouzský sloh Ludvíka XVI. Součástí zámku je malé divadlo zřízené na počátku 19. století v prostorách dřívějších stájí. Okolí zámku tvoří rozsáhlý 40. hektarový přírodně krajinářský park, který v detailech připomíná vídeňský Schönbrunn.</p>				Vlastník:		Česká republika	
				Současný stav:		V současné době je zámek ve velmi dobrém stavu a je přístupný veřejnosti od května do října.	
				Použitá literatura (text):		Kocourek 2006, URL 13, Hníková a Naňková 1965	
				Použitá literatura (fotodokumentace):		URL 11, UAZK 2012, URL 4	
Hodnocení:				Fotodokumentace:			
Zámek Kozel	I.	II.	III.	Obr. č. 1 Poloha zámku Kozel	Obr. č. 2 Stabilní katastr (1826 – 1843)	Obr. č. 3 Letecký pohled na zámek Kozel	Obr. č. 4 Zámek Kozel
velikost		X ⁽¹⁾					
působnost		X ⁽²⁾					
významnost	X ⁽³⁾						
cennost	X ⁽⁴⁾						
Poznámky:				Obr. č. 5 Zámek Kozel	Obr. č. 6 Lopatský rybník u zámku Kozel	Obr. č. 7 Pohled ze zámku na Štáhlavy	Obr. č. 7 Pohled na zámek Kozel od Štáhlav
(1) Zámek Kozel je dominantou, která je tvořena několika budovami.							
(2) Zámek je možné vidět při jízdě vlakem na trase České Budějovice – Plzeň a zpět a také ze silnice, proto rozsah regionální.							
(3) Významnost stanovují jako zásadní, jelikož se jedná o jedinečnou stavbu a v okolí se žádná takováto stavba nenachází.							
(4) Jedná se o klasicistní zámek, který je ve velmi zachovalém stavu a přibližuje návštěvníkům prvky klasicistního slohu. Cennost je jedinečná.				Datum zpracování:	únor 12	Zpracovala:	Monika Moravčíková
				zámek Kozel			

A09	Kostel sv. Vojtěcha			kraj:	Plzeňský kraj	Nadmořská výška	360 m.n.m
				obec:	Šťáhlavy	GPS:	49°40'48.259"N, 13°28'5.678"E
				katastrální území:	Šťáhlavy	Orientace:	Obec Šťáhlavy
Popis dominanty: Jedná se o barokní stavbu z roku 1778, která byla vybudována podle plánů K. I. Dienzenhofera. Kostel je vytvořen jako jednolodní šestiboká loď. Zastřešení kostela je tvořeno mansardovými helmami a ve střední části se nachází cibulovitá bání se sanktusovou vížkou. Na průčelí kostela je portál s erbem Černínů z Chudenic a v nice socha sv. Vojtěcha. Z chátrající kaple v Nebílovech byl převezn do kostela sv. Vojtěch a klasicistní oltář, další části a zařízení kostela pochází převážně z období baroka.				Památková ochrana:		Není evidována žádná ochrana	
				Vlastník:		Římskokatolická farnost Starý Plzenec	
				Současný stav:		Kostel je opravený a v současné době je v dobrém stavu.	
				Použitá literatura (text):		Kocourek 2006, CUZK 2011, URL 10	
				Použitá literatura (fotky):		URL 11, UAZK 2012	
Hodnocení:				Fotodokumentace:			
Kostel sv. Vojtěcha	I.	II.	III.	Obr. č. 1 Poloha kostela sv. Vojtěcha	Obr. č. 2 Stabilní katastr (1826 – 1843)	Obr. č. 3. Kostel sv. Vojtěcha	Obr. č. 4 Socha sv. Vojtěcha na kostele
velikost	X ⁽¹⁾						
působnost	X ⁽²⁾						
významnost	X ⁽³⁾						
cennost		X ⁽⁴⁾					
Poznámky:				Obr. č. 5 Kostel sv. Vojtěcha	Obr. č. 6 Kostel sv. Vojtěcha	Obr. č. 7 Kostel sv. Vojtěcha	
(1) Kostel je dominantou samostatnou.							
(2) Jedná se o lokální dominantu. Kostel je viditelný při příjezdu od Starého Plzeňce a ze Šťáhlavické návsi.							
(3) Významnost kostela je zásadní, neboť je jednou z mála velkých staveb, která utváří vzhled Šťáhlav po dlouhá léta.							
(4) Cennost kostela je stejně jako u předchozích kostelů stanovena jako význačná.				Datum zpracování:	únor 12	Zpracovala:	Monika Moravčíková
				Kostel sv. Vojtěcha			

A10	Pomník americké armády			kraj:	Plzeňský kraj	Nadmořská výška	360 m.n.m
				obec:	Šťáhlavy	GPS:	49°40'48.259"N, 13°28'5.678"E
				katastrální území:	Šťáhlavy	Orientace:	Šťáhlavy – Náves Republiky
Popis dominanty: Pomník 9. Pluku Americké armády, nacházející se v blízkosti kostel sv. Vojtěcha na Návsi Republiky.				Památková ochrana:		Není evidována žádná ochrana	
				Vlastník:			
				Současný stav:		Kamenný pomník je v dobrém stavu.	
				Použitá literatura (popis):		URL 10	
				Použitá literatura (fotodokumentace):		URL 11	
Hodnocení:				Fotodokumentace:			
Pomník	I.	II.	III.	Obr. č. 1 Poloha pomníku	Obr. č. 2 Pomník americké armády	Obr. č. 3 Pomník americké armády	Obr. č. 4 Pomník americké armády
velikost	X ⁽¹⁾						
působnost	X ⁽²⁾						
významnost			X ⁽³⁾				
cennost			X ⁽⁴⁾				
Poznámky:				Obr. č. 5 Pomník americké armády			
(1) Pomník je dominantou samostatnou							
(2) Působnost – lokální. Pomník je viditelný pouze při průjezdu obcí.							
(3) Pomník je připomínkou osvobození obce americkou armádou. Postaven byl nedávno a doplňuje pozitivně působící prostředí návsi. Významnost tedy určují jako doplňující							
(4) Stavba pomníku je spíše připomínkou osvobození, nejedná se o vzácnou stavbu. Cennost stanovují jako běžnou.							
Datum zpracování:				únor 12	Zpracovala:	Monika Moravčíková	Pomník americké armády

A11	Památník padlých			kraj:	Plzeňský kraj	Nadmořská výška	360 m.n.m	
				obec:	Šťáhlavy	GPS:	49°40'48.259"N, 13°28'5.678"E	
				katastrální území:	Šťáhlavy	Orientace:	Šťáhlavy – Náves Republiky	
Popis dominanty: Pomník obětem I. a II. světové války na Návsi Republiky ve Šťáhlavech.				Památková ochrana:		Není evidována žádná ochrana		
				Vlastník:				
				Současný stav:		Památník je v dobrém a zchovalém stavu.		
				Použitá literatura (popis):		Kocourek 2006, CUZK 2012, URL 10		
				Použitá literatura (fotodokumentace):		URL 11		
Hodnocení:				Fotodokumentace:				
Památník padlých	I	II.	III.	Obr. č. 1 Poloha památníku	Obr. č. 2 Památník padlých	Obr. č. 3 Památník padlých	Obr. č. 4 Památník padlých	
velikost	X ⁽¹⁾							
působnost	X ⁽²⁾							
významnost			X ⁽³⁾					
cennost			X ⁽⁴⁾					
Poznámky:				Obr. č. 5 Památník padlých	Obr. č. 6 Památník padlých	Obr. č. 7. Památník padlých		
(1) Památník padlých je samostatnou dominantou.								
(2) Pomník je vidět pouze z Návsi Republiky, jedná se tedy o dominantu lokální.								
(3) Významnost je stanovena jako doplňující.								
(4) Cennost pomníku je stejně jako u památníku americké armády běžná.				Datum zpracování:	únor 12	Zpracovala:	Monika Moravčíková	Památník padlých

<h1>Štáhlavice</h1>	kraj:	Plzeňský kraj	Nadmořská výška	360 m.n.m
	katastrální území:	Štáhlavice	GPS:	49°40.427 ' N, 013°30.094 ' E
Popis obce: První zmínka o Štáhlavicích pochází z roku 1379. Od konce 16.stol do polovny 19.stol se obce vyvíjela jako součást Štáhlavského panství. V roce 1928 z důsledku státní revoluce obec přerazena z okresu Blovice do okresu Plzeň. V roce 1960 se spojily Štáhlavy a Štáhlavice pod jednu organizační správu při zachování dvou samostatných katastrálních území.			Poloha obce:	16 km jihovýchodně od města Plzeň
			Počet obyvatelk 1. 1. 2011:	494
			Použitá literatura (text):	Kocourek 2006, Obec Štáhlavy 2001, URL 10
			Použitá literatura (fotky):	URL 2, UAZK 2012, URL 4
Fotodokumentace:				
Obr. č. 1 Poloha obce Štáhlavice	Obr. č. 2 Stabilní katastr (1826 – 1843)	Obr. č. 3 II. Vojenské mapování (1836 – 1852)	Obr. č. 4 Letecký pohled na Štáhlavice	
				
Datum zpracování:	únor 12	Zpracovala:	Monika Moravčíková	Štáhlavice

A12	Kaple Panny Marie			kraj:	Plzeňský kraj	Nadmořská výška	360 m.n.m	
				obec:	Šťáhlavice	GPS:	49°40'48.259"N, 13°28'5.678"E	
				katastrální území:	Šťáhlavice	Orientace:	Obec Šťáhlavice	
Popis dominanty: Kaple Panny Marie se nachází na šťáhlavické návsi.				Památková ochrana:		památku, (registrační číslo 492)		
				Vlastník:		Římskokatolická farnost Starý Plzenec		
				Současný stav:		Fasáda kaple je mírně sešlá, ale jinak je kaple v relativně dobrém stavu.		
				Použitá literatura (text):		NPU 2012, URL 10, CUZK 2012		
Použitá literatura (fotky):		URL 11						
Hodnocení:				Fotodokumentace:				
Kaple Panny Marie	I.	II.	III.	Obr. č. 1 Poloha kaple	Obr. č. 2 Kaple Panny Marie	Obr. č. 3 Kaple Panny Marie	Obr. č. 4 Kaple Panny Marie	
velikost	X ⁽¹⁾							
působnost	X ⁽²⁾							
významnost		X ⁽³⁾						
cennost		X ⁽⁴⁾						
Poznámky:				Obr. č. 5 Kaple Panny Marie	Obr. č. 6 Kaple Panny Marie	Obr. č. 7 Kaple Panny Marie	Obr. č. 8 Kaple Panny Marie	
(1) Kaple je dominantou samostatnou								
(2) Působnost kaple je lokální. Je možné ji spatřit pouze z návsi nebo z míst v blízkosti návse.								
(3) Ve Šťáhlavicích se jedná o jednu ze dvou dominant. Kapička svým umístěním i vzhledem dominuje celé návsi. Významnost je spoluurčující.								
(4) Jelikož je stavba kaple chráněna, a jedná se o památku, určuji cennost jako význačnou.				Datum zpracování:	únor 12	Zpracovala:	Monika Moravčíková	Kaple Panny Marie

A13	Pomník padlých			kraj:	Plzeňský kraj	Nadmořská výška	360 m.n.m
				obec:	Šťáhlavice	GPS:	49°40'48.259"N, 13°28'5.678"E
				katastrální území:	Šťáhlavice	Orientace:	Obec Šťáhlavice
Popis dominanty: Pomník padlým I. světové války se nachází na Šťáhlavické návsi, vedle Kaple Panny Marie. Na pomníku jsou zobrazeny fotografie padlých se jmény.				Památková ochrana:		Není evidována žádná ochrana	
				Vlastník:			
				Současný stav:		Stav pomníku je relativně zachovalý.	
				Použitá literatura (text):		URL 10, CUZK 2012	
				Použitá literatura (fotky):		URL 11	
Hodnocení:				Fotodokumentace:			
Pomník padlých	I.	II.	III.	Obr. č. 1 Poloha pomníku	Obr. č. 2 Pomník padlých	Obr. č. 3 Pomník padlých	Obr. č. 4 Pomník padlých
velikost	X ⁽¹⁾						
působnost	X ⁽²⁾						
významnost			X ⁽³⁾				
cennost			X ⁽⁴⁾				
Poznámky:				Obr. č. 5 Pomník padlých, detail	Obr. č. 6 Pomník padlých, detail	Obr. č. 7 Pomník padlých, detail	
(1) Pomník je dominantou samostatnou							
(2) Rozsah pomníku je lokální. Pomník se nachází vedle kaple a je vidět pouze při průjezdu obcí.							
(3) Významnost pomníku stanovují jako doplňující.							
(4) Stavba pomníku je uctěním památky padlých a tedy jeho cennost shledávám jako běžnou.				Datum zpracování:	únor 12	Zpracovala:	Monika Moravčíková
							Pomník padlých

Nezvěstice

kraj:

Plzeňský kraj

Nadmořská výška

375 m.n.m

katastrální území:

Nezvěstice

GPS:

49°38'31.2"N, 13°31'8.76"E

Popis obcí:

Nezvěstice jsou rozlehlou obcí na levém břehu Úslavy. První zmínka o obci je z roku 1352, roku 1587 se stává součástí šťáhlavského panství. Ve středověku zde stála tvrz (severovýchodně od návsi) z níž se zachovaly pouze zbytky obvodového zdiva, valu a příkopu. Narodil se zde básník a geograf Josef Rous (* 1890) a Rudolf Slánský (*1901), popravený generální tajemník Komunistické strany Československa. Obec se skládá z části Olešná.

Poloha obce:

18 km jihovýchodně od Plzně

Počet obyvatel k 1. 1. 2011:

1422

Použitá literatura (popis):

Kocourek 2006, URL 9

Použitá literatura (fotodokumentace):

URL 2, UAZK 2012, URL 4

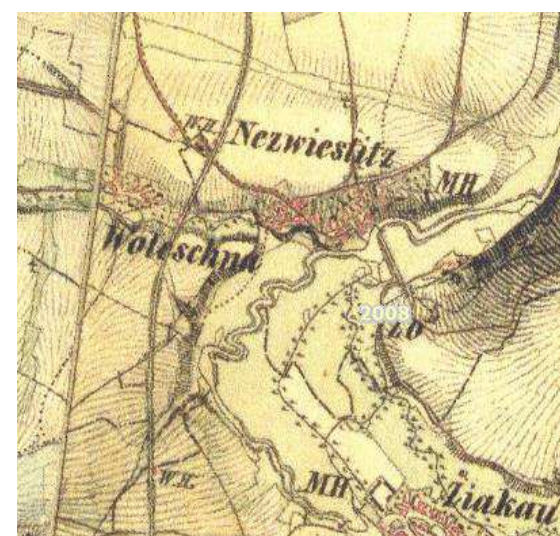
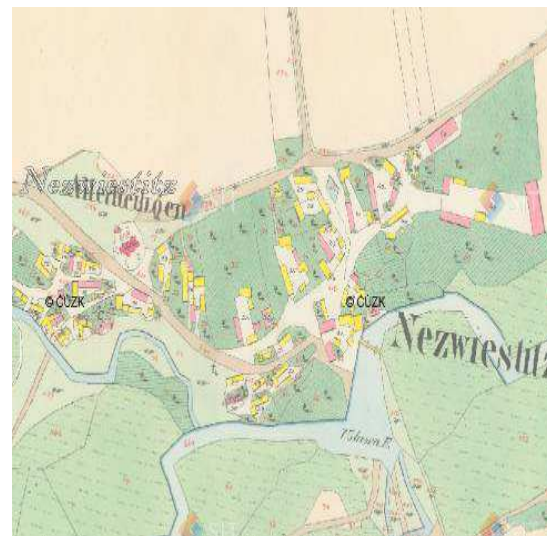
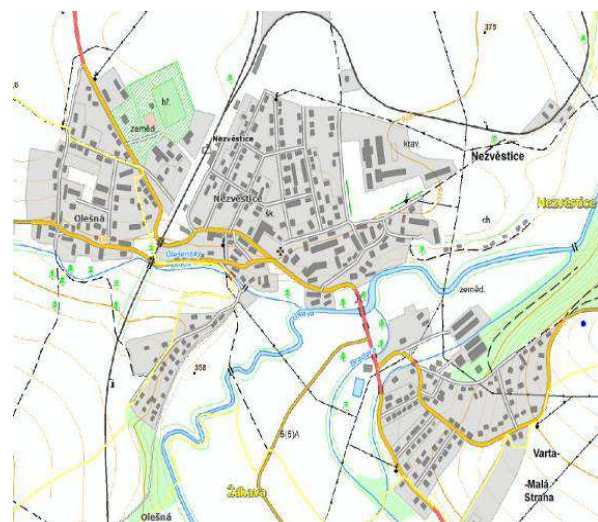
Fotodokumentace:

Obr. č. 1 Poloha obce Nezvěstice

Obr. č. 2 Stabilní katastr (1826 – 1843)

Obr. č. 3 II. Vojenské mapování (1836 – 1852)

Obr. č. 4 Letecký pohled na Nezvěstice

Datum zpracování:

únor 12

Zpracovala:

Monika Moravčíková

Nezvěstice

A14	Kostel Věch svatých			kraj:	Plzeňský kraj	Nadmořská výška	375 m.n.m
				obec:	Nezvěstice	GPS:	49°38'31.2"N, 13°31'8.76"E
				katastrální území:	Nezvěstice	Orientace:	Obec Nezvěstice
Popis dominanty:							
<p>Kostel je postaven ve stylu cisterciácké gotiky. Stalo se tak vlivem cisterciáckého řádu, který působil v té době v Klášteře u Nepomuku. Významná úprava proběhla v roce 1606 – 1607. Svatyně je ukončena trojbokým presbytářem, před západním průčelím stojí hranolovitá věž. Na věži je několik oken, která jsou úzká a pravouhlá. Oltář je portálový se sochami sv. Petra a Pavla a obrazem Madony – Ochránitelky z roku 1664. Boční oltáře jsou zasvěceny Panně Marii a sv. Bartoloměji. Kostel je otevřený pouze v době bohoslužeb. Okolí kostela je parkově upraveno.</p>				<p>Památková ochrana: památka, (registrační číslo 397)</p> <p>Vlastník: Římskokatolická farnost Starý Plzenec</p> <p>Současný stav: Relativně dobrý stav, fasáda kostela je opravena.</p> <p>Použitá literatura (popis): Soukup a kol. 2009, NPU 2012, CUZK 2012, URL 9, URL 16</p> <p>Použitá literatura (fotodokumentace): URL 11, UAZK 2012</p>			
Hodnocení:				Fotodokumentace:			
Kostel Věch svatých	I.	II.	III.	Obr. č. 1 Poloha Kostela Věch svatých	Obr. č. 2 Stablní katastr (1826 – 1843)	Obr. č. 3 Kostel Věch svatých	Obr. č. 4 Kostel Věch svatých
velikost	X ⁽¹⁾						
působnost	X ⁽²⁾						
významnost		X ⁽³⁾					
cennost		X ⁽⁴⁾					
Poznámky:				Obr. č. 5 Kostel Věch svatých	Obr. č. 6 Kostel Věch svatých	Obr. č. 7 Kostel Věch svatých	Obr. č. 8 Nápis na dveřích kostela
(1) Kostel Věch svatých je dominantou samostatnou.							
(2) Stavba kostela je viditelná pouze při průjezdu obcí nebo při procházce po obci, jeho rozsah je tedy lokální.							
(3) Významnost kostela – spoluurčující. Jedná se o stavbu, která svým vzhledem a postavením není běžná.							
(4) Cennost – význačná. Dominanta kostela je vzácnou a jedinečnou stavbou v obci.							
Datum zpracování:				únor 12	Zpracovala:	Monika Moravčíková	Kostel Věch svatých

A15	Památník J. A Komenského			kraj:	Plzeňský kraj	Nadmořská výška	375 m.n.m
				obec:	Nezvěstice	GPS:	49°38'31.2"N, 13°31'8.76"E
Popis dominanty: Stavba památníku je uctěním památky J.A. Komenského. Památník se nachází v parku mezi základní školou a kostelem.				katastrální území:	Nezvěstice	Orientace:	18 km jihovýchodně od města Plzně
				Památková ochrana:	Není evidována žádná ochrana		
				Vlastník:			
				Současný stav:	Památník je v zachovalém stavu.		
				Použitá literatura (popis):	URL 9		
				Použitá literatura (fotodokumentace):	URL 11		
Hodnocení:				Fotodokumentace:			
Památník J. A Komenského	I.	II.	III.	Obr. č. 1 Poloha památníku	Obr. č. 2 Památník J. A Komenského	Obr. č. 3 Památník J. A Komenského	Obr. č. 4 Památník J. A Komenského
velikost	X ⁽¹⁾						
působnost	X ⁽²⁾						
významnost			X ⁽³⁾				
cennost			X ⁽⁴⁾				
Poznámky:				Obr. č. 5 Památník J. A. Komenského	Obr. č. 6 Památník J. A. Komenského	Obr. č. 7 Památník J. A Komenského	
(1) Památník je dominantou samostatnou.							
(2) Rozsah – lokální.							
(3) Významnost – doplňující.							
(4) Cennost – běžná.							
Datum zpracování:				únor 12	Zpracovala:	Monika Moravčíková	Památník J.A.Komenského

A16	Pomník padlých			kraj:	Plzeňský kraj	Nadmořská výška	375 m.n.m	
				obec:	Nezvěstice	GPS:	49°38'31.2"N, 13°31'8.76"E	
				katastrální území:	Nezvěstice	Orientace:	Obec Nezvěstice	
<p>Popis dominanty: Dne 22.10 1922 byl stanoven návrh, aby byla uctěna památka těm, kteří padli v I. světové válce. Byla ustanovena komise, která se měla postarat o vybudování pomníku. Dne 15. 6. 1923 byl tedy odhalen tento pomník za účasti občanů z Nezvěstic a legionářů. Pomník zhotovilo družstvo kameníků ve Štěnovicích ze štěnovické žuly. Pomník zdobí socha ženy – matky, znázorňující vlast, která truchlí nad ztrátou svých synů. Na mramorové desce jsou napsána jména mrtvých. Dne 30. 5. 1946 byla uctěna památka obětí okupace, byla upravena původní deska a doplněna jmény padlých ve II. světové válce. Dne 9. 6. 1946 byl obnovený pomník odhalen.</p>				Památková ochrana:				
				Vlastník:				
				Současný stav:		Pomník je zachovalý a je v dobrém stavu.		
				Použitá literatura (popis):		URL 5, URL 9		
				Použitá literatura (fotodokumentace):		URL11		
Hodnocení:				Fotodokumentace:				
Pomník padlých	I.	II.	III.	Obr. č. 1 Poloha pomníku	Obr. č. 2 Pomník padlých	Obr. č. 3 Pomník padlých	Obr. č. 4 Pomník padlých	
velikost	X ⁽¹⁾							
působnost	X ⁽²⁾							
významnost			X ⁽³⁾					
cennost			X ⁽⁴⁾					
Poznámky:				Obr. č. 5 Pomník padlých				
(1) Stavba pomníku je dominantou samostatnou.								
(2) Rozsah lokální. Pomník je možno vidět pouze při procházce po obci								
(3) Významnost – spoluurčující.								
(4) Cennost – běžná.				Datum zpracování:	únor 12	Zpracovala:	Monika Moravčíková	Pomník padlých

9. Diskuze

Význam kulturních dominant v krajině je z hlediska architektonického i z hlediska historického nesporný, jak uvádí Vorel (2004). Ostatně tento názor má většina autorů jak Vorel (2003), tak Bukáček (1999). Dominanty mohou být kategorizovány z několika hledisek, dle toho jak je již někteří autoři kategorizovali, např. Bukáček (1999), který člení dominanty podle toho, kde se vyskytují, podle jejich rozsahu nebo dle vnímání člověkem. Kallabová (2010) uvádí jiné členění dominant, zaměřuje se ale převážně na dominanty umělé, vytvořené člověkem. Většina autorů se tématu kulturních dominant a jejich samotnému hodnocení příliš nevěnuje nebo pouze jen okrajově.

Jednou z mála podobných, existujících prací, je zdokumentování dominanty zámku Kuks. Tato práce byla zpracována pod názvem: Kulturně historická analýza oblasti Kuks a Betlém v rámci původního nadačního panství Choustníkovo Hradiště. Základním smyslem této práce bylo zdokumentování a zveřejnění získaných poznatků, které by směřovaly k pochopení, propagaci a ochraně kulturních hodnot české krajiny, jako součásti přírodního dědictví i stanovení zásad a vytvoření nástrojů pro následné šetrné využití a rozvoj zájmového území (URL 3).

Proces hodnocení dominant, vyžaduje výběr konkrétní lokality a rozčlenění na určitá území (katastrální území, intravilán obce, extravilán bce) a dále identifikaci dominant. Některé dominanty je možné spatřit, aniž bychom o to usilovali. V mikroregionu Radyně je touto dominantou Radyně. Jak uvádí Kupka (2010) dominanty mají symbolickou úlohu. Tato dominantna hradu je toho příkladem a její dominantnost je nepřehlédnutelná. Jsou ale i takové dominanty, které nejsou takto viditelné avšak pro své nejbližší okolí, či pro obec ve které se nachází, jsou dominující.

Při hodnocení těchto méně viditelných dominant je pak nutné více uvažovat nad tím, jaká vlastně je jejich významnost nebo cennost. Je zde nutné položit si otázku, jaký je vlastně jejich význam. Jsou to stavby, které dotvářejí po dlouhá léta vzhled a identitu obce a okolní krajiny? Nebo jsou to stavby, jejichž zbouráním by obec neutrpěla ztrátu a identita okolí by se nijak nezměnila? Je mnoho otázek, které si musíme při hodnocení položit. Hodnocení uvedených dominant je sporné. Není zde žádná správnost ani pravidlo. Každý může mít jiný názor a tudíž dominantu i jinak

ohodnotit. Avšak samotným smyslem práce nebylo hodnocení jako takové, ale sestavení konkrétního přehledu dominant ve zvolených obcích mikroregionu a zpracovat tzv. katalog těchto dominant. Je až překvapující kolik dominujících objektů se najde v těchto čtyřech obcích. Jak již bylo výše zmíněno, rozhodně jedinečnou dominantou je hrad Radyně. V různých publikacích (Kocourek 2006.) se můžeme dočíst, že tato stavba dominuje celému Plzeňskému kraji. Návsí každé obce dominuje kostel, což je samozřejmostí. V obcích zájmového území stejně tak jako v dalších obcích západních Čech, se vyskytuje mnoho památníků. Z velké většiny se jedná o památníky postavené obětem I. a II. světové války, nebo památníky k uctění osvobození obce americkou armádou. V Plzni je pak možné každoročně zavzpomínat na toto osvobození. Určitě je důležité na takovéto události nezapomenout a tudíž si je připomínat i stavbami památníků.

10. Závěr

Cílem diplomové práce byla identifikace kulturních dominant zájmového území, zpracování rešerše a konkrétní části. Rešerše měla seznámit čtenáře s pojmy kulturní krajina, kulturní dominanta a kategorizace kulturních dominant v krajině. Výsledkem rešerše je metodický návod na hodnocení kulturních dominant v krajině. V konkrétní části je zpracováno hodnocení dominant zájmového území s využitím sepsaného metodického postupu. Hodnocení kulturních dominant může být dále použito v procesech územního plánování či v různých fázích hodnocení krajinného rázu dle §12 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny.

11. Přehled literatury a použitých zdrojů

Tištěné publikace

- Adam A., 2008: Liturgika: křesťanská bohoslužba a její vývoj. Vyšehrad, Praha, 471 s.
- Barták Z., 2003: Vodstvo. In: Břicháček a kol. 2003: Příroda Plzeňského kraje. Krajský úřad Plzeňského kraje, odbor životního prostředí, Plzeň: 84 – 93 s.
- Bukáček R. a Matějka P., 1999: Hodnocení krajinného rázu. In: Vorel I. a Sklenička P.: Péče o krajinný ráz – cíle a metody. České vysoké učení technické v Praze, Praha: 159 – 187 s.
- Bulisová a kol., 2003: Ottova všeobecná encyklopedie M – Ž. Ottovo nakladatelství s.r.o., Praha, 752 s.
- Burian J., 1993: Baroko v Čechách a na Moravě. Vydavatelství a nakladatelství BB, Praha, 375 s.
- Cílek a kol., 2004: Vstoupit do krajiny. O přírodě a paměti středních Čech. Dokořán, Středočeský kraj, 112 s.
- Doubravová J., 2002: Sémiotika v teorii a praxi. Portál, Praha, 159 s.
- Dvořáček P., 2005: Architektura českých zemí. Moderní architektura. Levné knihy KMa, Praha, 127 s.
- Esposito M. a Cavelzani A., 2006: The World Heritage and cultural landscapes. In: Pasos, Revista de Turismo y Patrimonio Cultural 4 (3): 409 – 419 s.
- Glink Ch. a kol., 2007: Historical cultural landscape in Romania. Romanian review of Regional Studies 2: 9 – 22 s.
- Gojda M., 2000: Archeologie krajiny: vývoj archetypů kulturní krajiny. Academia, Praha, 238 s.

- Hájek P., 2003: Česká krajina a baroko. Malá Skála, Praha, 66 s.
- Hendrych J., 2005: Tvorba krajiny a zahrad. České vysoké učení technické v Praze, Praha, 199 s.
- Hníková D. a Naňková V., 1965: Kozel, státní zámek. Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody v Plzni, Plzeň, 31 s.
- Hostýnek J., 2003: Podnebí. In: Břicháček a kol 2003: Příroda Plzeňského kraje. Krajský úřad Plzeňského kraje, odbor životního prostředí, Plzeň: 94 – 101 s.
- Jelínek F., 2003: Krajina. In: Břicháček a kol.: Příroda Plzeňského kraje. Krajský úřad Plzeňského kraje, Odbor životní prostředí, Plzeň: 26 – 31s.
- Kallabova E. a kol., 2010: Rozhodovací proces lokalizace větrných elektráren v krajině – kartografická syntéza. In: Geografie pro život ve 21. století: Sborník příspěvků z XXII sjezdu České geografické společnosti pořádaného Ostravskou univerzitou. Ústav geoniky AV Č, Ostrava: 120 – 124 s.
- Karel T. a Krčmář T., 2008: Hrady, zámky, tvrze. In: Dudák V: Plzeňsko, příroda, historie, život, Nakladatelství Miloš Uhlíř – Baset: 542 – 565 s.
- Klvač P. a Musil M., 2003: O paměti křížů, Božích muk a kapliček. Veronica. Časopis ochránců přírody. č. 5: 17 – 20 s.
- Kocourek J., 2006: Český atlas, Západní Čechy. freytag & berndt, Praha, 344s.
- Kratochvíl Z., 1994: Filosofie živé přírody. Herrmann, Praha, 222 s.
- Kuča K., 2002: Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezsku. Nakladatelství Libri, 671 s.
- Kučová V., 2009: Světové kulturní a přírodní dědictví UNESCO. Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, Praha, 199 s.

- Kunetka F., 2001: Úvod do liturgie svátostí. Karmelitánské nakladatelství s.r.o., Kostelní Vydří., 351 s.
- Kupka J., 2010: Krajiny kulturní a historické. České vysoké učení technické v Praze, Praha, 179 s.
- Líbal D., 1948: Gotická architektura v Čechách a na Moravě. Výtvarný odbor Umělecké besedy v Praze, Praha, 290 s.
- Líbal D., 1988: Historické proměny urbanistické kompozice. In: Aktuální problémy urbanistické kompozice: Sborník statí. Dům techniky ČSVTS, Praha, 217s.
- Lipský Z., 2000 : Historical development of czech rural landscape: Implications for present landscape planning. Landscape Ecology: Theory and applications for practical purpose. The problem of Landscape Ecology. Vo. 4, Wrsaw: 149 – 159 s.
- Lipský Z., 2007: Methods of monitoring and assessment of changes in land use and landscape structure. Journal of Landscape Ecology 0/0 : 105 – 118 s.
- Lokoč R. a Lokočová M., 2010: Vývoj krajiny v České republice. Vydala Lipka, školské zařízení pro environmentální vzdělávání, Brno, 86 s.
- Martiš M., 1988: Člověk versus krajina. Horizont, Praha, 262 s.
- Matoušková A., 2001: Krajina mizejících kostelů, aneb od osobního prožitku k formulaci obecnějšího problému. In: Bárta J: Tvář naší země – krajina domova. Krajina v ohrožení., Studio JB:178 – 185 s.
- Mentlík P., 2011: Georeliéf. In: Břicháček a kol.: Příroda Plzeňského kraje. Krajský úřad Plzeňského kraje, odbor životního prostředí, Plzeň: 32 – 51 s.
- Mikroregion Radyně, 2008: Mikroregion Radyně. Vydal Mikroregion Radyně. 16 s.

- Mimra M., 1993: Biodiversity conservation in landscape and its predisposition. *Vesmír* 5: 273 – 275 s.
- Ministerstvo životního prostředí, 2009: Metodický návod. Preventivní hodnocení území kraje nebo menších samosprávných celků, *Věstník* roč. 19, 41 s.
- Obec Šťáhlavy 2001: Šťáhlavy a Šťáhlavice na přelomu tisíciletí. Obec Šťáhlavy, Plzeň, 38 s.
- Preis J., 2008: Mikroregiony - Staropluženecko In: Dudák V: Plzeňsko, příroda, historie, život, Nakladatelství Miloš Uhlíř – Baset: 216 – 295 s.
- Prokopová D. a Modrá B., 2009: Česká barokní krajina. *Průhledy, Časopis o přírodě a lidech* č. 11: 13 – 14 s.
- Rožmberský P. a Novobilský M., 1998: Královský hrad Radyně: Nadace České hrady, Plzeň, 49 s.
- Salašová A. a Štěpán M., 2007: Landscape planning in the Czech Republic – opportunities, visions and limits. *Journal of Landscape Ecology*. 0/0: 125 – 134 s.
- Sádlo J. a kol., 2005: Krajina a revoluce, významné projevy ve vývoji kulturní krajiny českých zemí. Malá Skála, Praha, 248s.
- Schaich H. a kol. 2011: Rivers, regulativ and restoration: Land use history of floodplains in a peri – urban landscape in Luxemburg 1777 – 2000. *European Countryside* 4 -2011: 241 – 264 s.
- Sklenička P., 2003: Základy krajinného plánování. Naděžda Skleničková, Praha, 321s.
- Soukup a kol., 2009: Kostely Starého Plzeňce. Občanské sdružení Hůrka a Radyně. Starý Plzeňec, 87 s.
- Stejskalová D. a Novotný I., 2008: Metodika krajinného plánu. Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, Brno, 85s.

- Stíbral K., 2008: Estetické hodnoty v krajině. In: Foltýn D. a kol: Prameny paměti. Katedra dějin a didaktiky dějepisu PedF UK v Praze, Praha: 2 – 38 s.
- Schulz Norberg Ch., 2010: Genius loci: krajina, místo, architektura. Dokořán, Praha, 219 s.
- Todl L. a kol. 1985: Urbanistická kompozice I. České vysoké učení technické v Praze, Praha, 75s.
- Unesco World Heritage Centre 2008: Cultural landscapes, towns, canals and routes. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, Whc 08/01: 85 – 91 s.
- Valenta J., 2008: Scénologie krajiny. Kant pro AMU, Praha, 242 s.
- Vorel I., Sklenička P., 1999: Péče o krajinný ráz – cíle metody: Sborník přednášek a diskusních příspěvků z kolokvia konaného 17. a 18. února 1999 na Fakultě architektury v Praze. České vysoké učení technické v Praze, Praha, 252 s.
- Vorel I., 2000: Přírodní, kulturní, estetické hodnoty a struktura osídlení – konflikt nebo harmonie. In: Tomáš Hájek a Karel Jech: Kulturní krajina aneb Proč ji chránit?: téma pro 21. století. Ministerstvo životního prostředí, Praha: 126 - 133 s.
- Vorel I., 2001: Proměny rázu krajiny českého venkova a nebezpečí ztráty její identity. In: Hájek T. a kol.: Tvář naší země – krajina domova. 6, Krajina v ohrožení, Studio JB, Lomnice nad Popelkou: 46 – 51 s.
- Vorel I., 2003: Krajinný ráz a jeho hodnocení dle §12 zákona č.114/1992 Sb. In: Vorel I: Krajinný ráz a východiska jeho hodnocení. České vysoké učení technické v Praze, Praha: 7 – 10 s.
- Vorel I. a kol., 2004: Metodický postup posouzení vlivu navrhované stavby činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz. České vysoké učení technické v Praze, Praha, 23 s.

- Vorel I., 2006:Krajinný ráz a jeho ochrana. Ochrana přírody 9 – 06: 262 – 265 s.
- Vorel I. a kol., 2009: Landscape character assessment at the regional level. Journal of landscape studies 2: 17 – 25 s.
- Vorel I., Kupka J., 2011:Krajinný ráz – identifikace a hodnocení. České vysoké učení technické v Praze, Praha, 148 s.
- Vyhláška č.137/1998 Sb. o obecně technických požadavcích na výstavbu, v platném znění
- Vyhláška č. 500/2006 Sb. o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti, v platném znění.
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.
- Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v platném znění.
- Zíková E. a kol., 1997: Jižní Plzeňsko. Okresní úřad Plzeň jih a Okresní muzeum Plzeň – jih se sídlem v Blovicích, Blovice, 27s.

Online materiály:

- Annenberg Foundation, 2012: Renaissance,online: <http://www.learner.org/>, cit. 4. 3. 2011.
- Budějovský M., 2008:Foto z letadla, letecké snímky pro všechny. Letecký snímek hradu Radyně, online: <http://www.fotozletadla.cz/>, cit. 2.3.2012.
- CUZK, Český úřad zeměměřičtví a katastru 2012:Nahlížení do katastru, mapy, online: <http://cuzk.cz/> , cit:4. 3. 2012
- Evans L., 2012: Characteristic of Baroque Architecture, online, <http://www.life123.com/>, cit. 4. 3. 2012.

- Jarolímek M. a kol., 2003: Strategický plán LEADER - Šance pro Jižní Plzeňsko, Plzeň, online. <http://www.mas-aktivios.cz/>, cit. 28. 12. 2011.
- Ježek J. a Valter P., 2002: Strategie rozvoje cestovního ruchu mikroregionu Radyně. Plzeň, online: <http://svazky.obce.cz/>, cit. 28. 12. 2011.
- Kašák P., 2010: Krajina. Katedra regionalistiky Vysoké školy regionálního rozvoje, Praha, online: <http://www.vsr.cz/reg/>, cit. 31. 10. 2011.
- Maciarzová H., 2001: Situační analýza Mikroregionu Radyně, online: <http://svazky.obce.cz/>, cit. 29. 12. 2011.
- Míková J., Žižka P., 2005 –2011: Turistické cíle – kulturní, online. <http://www.nature.unas.cz/> , cit. 28. 12. 2011.
- NPU, Národní památkový ústav, 2012:Nemovité památky, Praha, online: <http://monumnet.npu.cz/monumnet.php> , cit. 4.3.2012.
- Šourková a kol., 2006: Kulturně historický potenciál ČR pro cestovní ruch – členění dle stavebních slohů, Románský sloh. Ústav územního rozvoje, Brno, online. <http://www.uur.cz/default.asp?ID=2511> , cit. 2. 3. 2012.
- UAZK, Ústřední archiv zeměměřictví a katastru, 2012: Archivní mapy, Praha, online: http://archivnimapy.cuzk.cz/index_old.html , cit. 3. 3. 2012.
- URL 1, Biskupství brněnské 2012: Kostel – znamení církve, diecézní katechetické centrum, Brno, online: <http://brno.biskupstvi.cz/kc/>, cit. 4. 4. 2012.
- URL 2, Geoportal Cenie 2012: Mapy, Praha, online: <http://geoportal.gov.cz/web/guest/home>, cit. 4.3.2012.
- URL 3, Jihočeský kraj 2011: Kulturní hodnoty. Server Jihočeského kraje pro územní plánování, online: <http://up.kraj-jihocesky.cz/> cit: 9. 11. 2011.
- URL 4, Krajský úřad Plzeňského kraje 2011: Mapy – Letecký snímek 2011, online: <http://www.plzensky-kr>, cit. 5. 4. 3012.

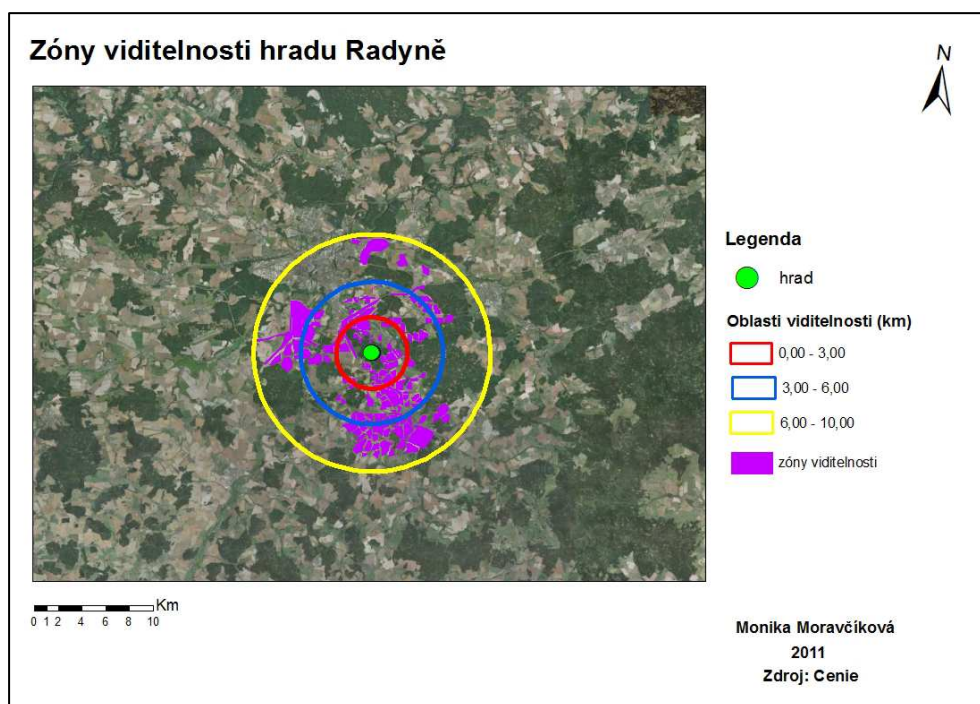
- URL 5, KrasneCesko 2003 – 2011: Plzeňský kraj – Pomník padlých Nezvěstice, online: <http://www.krasnecesko.cz/>, cit. 4. 3. 2012
- URL 6, Mental Floss 2012: Romanesque vs.Gothic Architecture , online: <http://www.mentalfloss.com/>, cit. 4. 4. 2012.
- URL 7, Mikroregion Radyně 2011: Obecné informace o Mikroregionu Radyně, online: <http://www.mikro-radyne.cz/obecne-informace/>, cit. 25. 12. 2011.
- URL 8, Muzeum umění Benešov, 2012: Obecná charakteristika architektury 20. století, online: <http://www.muzeum-umeni-benesov.cz/>, cit. 1. 4. 2012.
- URL 9, Obec Nezvěstice 2012: Obec Nezvěstice, Nezvěstice, online: <http://www.nezvestice.cz/default.asp> , cit. 8. 3. 2012.
- URL 10, Obec Štáhlavy 2012: Obec Štáhlavy, Štáhlavy, online: <http://www.stahlavy.cz/obecne-informace/>, cit. 8. 3. 2012.
- URL 11, Seznam 2011: Mapy.cz, online: <http://www.mapy.cz/>, cit. 4. 3. 2012.
- URL 12, Starý Plzenec 2011: Oficiální stránky města Starý Plzeň. Starý Plzeň, online: <http://www.staryplzenec.cz/>, cit.28.12.2011.
- URL 13, Státní zámek Kozel, 2006: Zámek Kozel, online: <http://www.zamek-kozel.cz/>, cit. 19. 1. 2012.
- URL 14, Svt Brno s.r.o. 2012: Fotohistorie - Plzeňský kraj, Radyně.online: <http://fotohistorie.cz/> , cit. 5. 3. 2012.
- URL 15, Rybářství Třeboň a.s. 2009: Historie rybníkářství a chovu kapra na Třeboňsku, online: <http://www.trebonskykapr.cz/>, cit. 3. 3. 2012.
- URL 16, Turistika. cz 2012: Mariánský sloup ve Starém Plzenci, Kostel všech svatých v Nezvěsticích, online: <http://www.turistika.cz/>, cit. 20. 4. 2012.

- VUKOZ, Výzkumný ústav Silva Taroucy, pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i., 2012: Kulturně historická analýza oblasti Kuks a Betlém v rámci původního nadačního panství Choustníkovo Hradiště, Průhonice, online: <http://www.kuks.estranky.cz/> , cit. 5. 4. 2012.

12. Přílohy

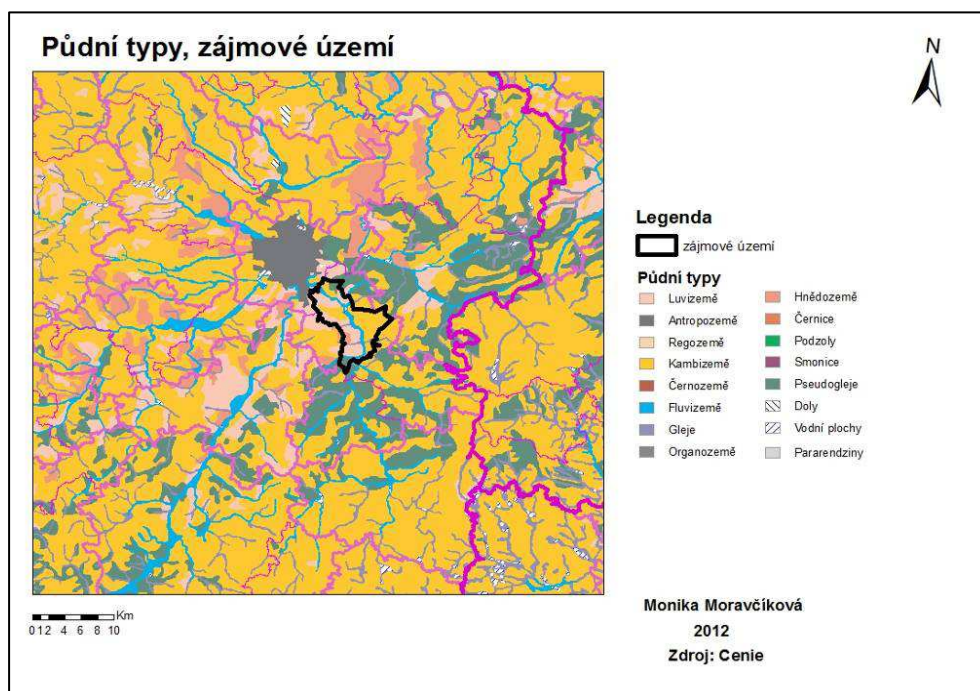
- 1) Zóny viditelnosti hradu Radyně
- 2) Půdní typy zájmového území
- 3) Klimatické oblasti zájmového území
- 4) Geologické složení zájmového území
- 5) Typy krajiny zájmového území dle reliéfu
- 6) Krajinný pokryv zájmového území

Příloha č. 1. Zóny viditelnosti hradu Radyně

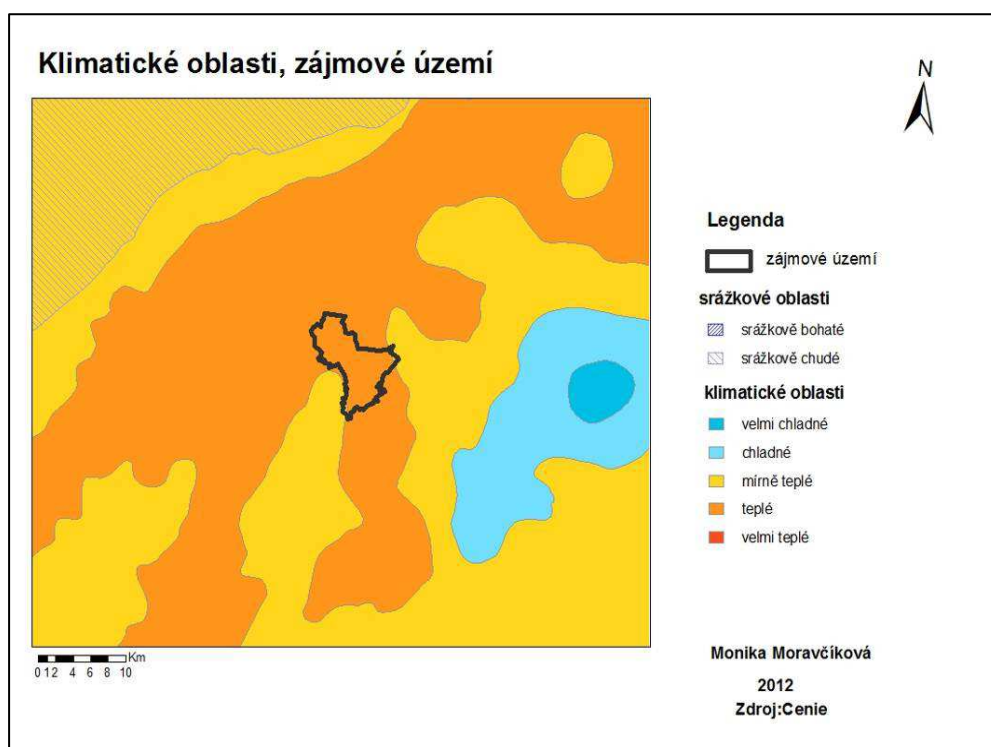
(Cenie 2012)

Příloha č. 2. Půdní typy zájmového území

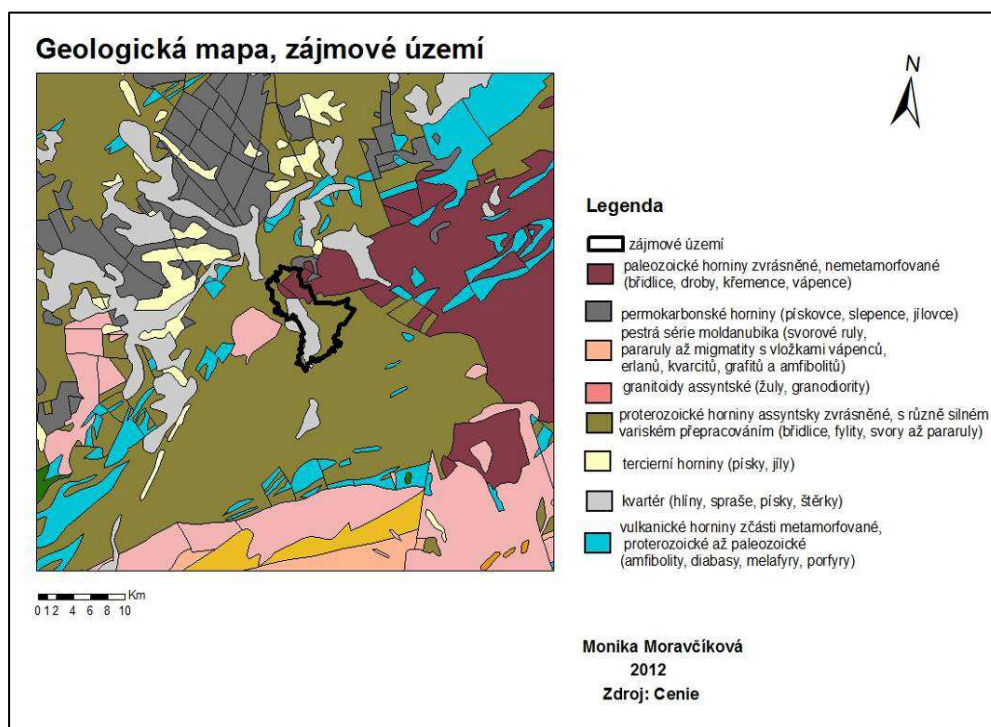
(Cenie 2012)

Příloha č. 3. Klimatické oblasti zájmového území

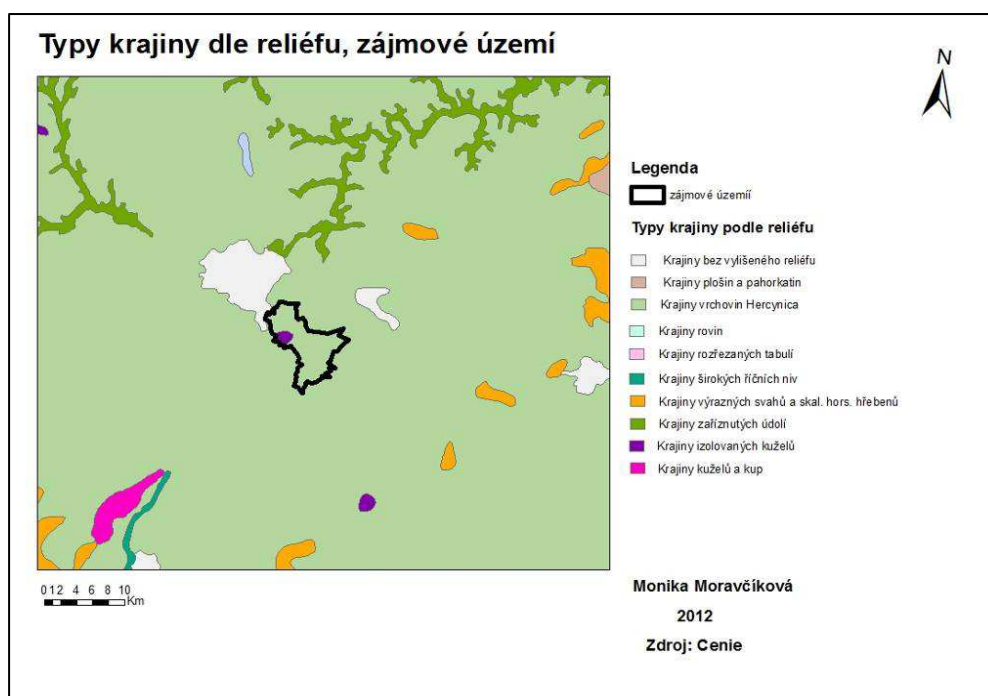
(Cenie 2012)

Příloha č. 4. Geologické složení zájmového území

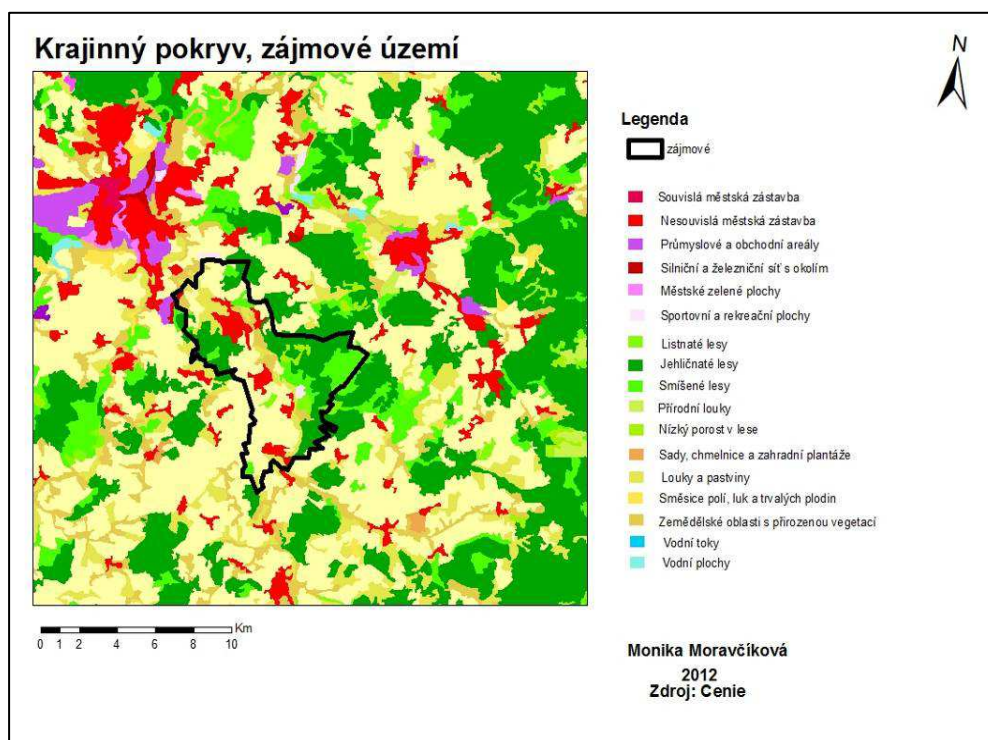
(Cenie 2012)

Příloha č. 5 Typy krajiny zájmového území dle reliéfu

(Cenie 2012)

Příloha č. 6 Krajinový pokryv zájmového území

(Cenie 2012)